

L u e t t e l o

Sosialidemokraattisen Puoluetoimikunnan käsittelemistä asioista v. 1959.

Ammattiyhdistysliike	24
Asutus- ja maatilatalous	15
AYJ	24
Eduskuntaryhmä	16
Eduskuntatyö	30
Elokuvan valmistaminen	81
Enon Ty.	81,100
Eronneiden yhdistysten omaisuus	142
Erotettavat ja eronneet yhdistykset	5,90,100,101,135,143
Erottamispäätös	5,6,22,23,45,90,93
Espoon Sos.-dem. Kun.järj.	84,100
Hallituskysymys	25,109,124,137
Henkilökuntaa koskevia asioita	12,22,81,101,122,136
Hrushtshevin haastattelulausunto	91
Hämeen pohj. Sos.-dem. Piiri	5
Internationaali	79,141
Itä-Espoon Ty.	5
Janatuinen, J.E.	21
Joensuun Sos.-dem. Piiri	14,143
Juhlavuoteen liittyviä asioita	15,18,28,77,78,81,103,104,107,108,135,144
Kansaneläkkeensaajain järjestökysymys	11
Kansan Lehti	134
Kansanpuolueen esitys	107
Kansanvalta	84
Kasvatustoimikunta	10,121
Keltaisia ay-järjestöjä tutkiva toimikunta	121
Kenttätyö	28,45
Kiekuan Sos.-dem. Ty.	135
Kirkollisasiain jaosto	10
Kokkolan Sos.-dem. Piiri	11
Kokkolan Ty.	6
Korson Sos.-dem. Naisyhdistys	144
Kunnallispäivät	135
Kunnallisvaalit	26
Kuvalehtihanke	119
Kuvansin Ty.	5,22,90
Kämäräinen, V.H.	107
Könönpellon Ty.	13

Lahden Puutyöväen Sd.Yhd.	5
Lahden Rautatie. Sd.Yhd.	5
Lahden Sos.-dem. Kun.järj.	5
Lamminpään-Epilän Sd.Ty.	23
Lapin Sos.-dem. Piiri	143
Lehtiyhtiöiden asema	133
Lepistö, Matti	80
Lippujuhlat	15,78
Lounais-Suomen Kirjapaino	105
Maalaisliiton esitys	124
Maaseudun ohjelmatoimikunta	77
Maaseutuvaltuuskunta	77,79
Malmön työläiskonferenssi	14,106
Mikkelin Sd. Naisyhdistys	5,22,90
Mikkelin Sos.-dem. Piiri	5,12,90
Mikkelin Ty.	5,90
Mutalan Ty.	93
Nimenkirjoittajat	77
Nivalan Ty.	13,87
Norjan LO	91
Norjan Työväenpuolue	79
Nuorisointernationaali	101
Nuorten Kotkain Keskusliitto	80
Opposition eduskuntaryhmä	3
Opposition Neuvottelukunta	6
Orimattilan Kuivannon Ty.	143
Orimattilan Ty.	5
Oriveden Ty.	243
Osuuskauppavaalit	106
Osuuskunta Työn Voima	135,140
Oulun Sos.-dem. Piiri	45,120,142
Oulun Sos.-dem. Ty.	78,81
Oulun Teatteritalo	78
Pajulahden 10-vuotisjuhla	135
Palokin työväentaloasia	12
Pansion työväentaloasia	13
Panttaussopimus	101
Paperiliiton Sd.Keskusjaosto	80
Parkanon Ty.	77
Piirijärjestöt	5,6,11,12,14,15,45,78,84,90, 100,120,142,143
Piirikokoukset	11
Pispalan Sos.-dem. Ty.	23
Pitkäjärven Sos.-dem. Yhd.	5
Pohjoismaiden yhteistyö	14,106
Pohjolan Työ	142
Presidentin Leningradin-matka	7
Presidentin vaalitapa	8
Puhelinkeskuksen hankkiminen	81,100,122
Puolueen 60-vuotisjuhla	15,18,28,78,81,103,104,107, 135,144
Puolueen lippu	77

Puolueen merkki	77
Puolueen nimenkirjoittajat	77
Puolueen säännöt	72,135
Puoluekokous	26,72,77,121,133
Puoluelehdet	15,90
Puolueneuvosto	93
Puolutoimikunnan juhla kokous	15,103,108
Puolueäänestys	133
Päivärahat	122

Rahankeräys	1,18,144
Riihimäen Sos.-dem. Kun.järj.	141
Riihimäen Sos.-dem. Yhd.	143
Rintamerkki (60-v.)	18
Ruotsin Sos.-dem. Puolue	11,107

SAK	24
Satakunnan Sos.-dem. Piiri	15,78
Savion Sos.-dem. Yhd.	135
Siirtoväen asioita	81
Sinisalo, Maria	22,102
Sos.-dem. Naisliitto	64,88,93
Sos.-dem. Naisten Keskusliitto	81,104,122
Sos.-dem. Nuorisoliitto	79,93
Sos.-dem. Nuorison Keskusliitto	104,135,141
Sos.-dem. Opposition eduskuntaryhmä	3
Sos.-dem. opposition neuvottelukunta	6
Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto	79,90
Sosialidemokratian Tie	140
Sosialistinen Aikakauslehti	140
Sosialistinen Internationaali	79,141
Suurkeräys	1,18,144

Tahmelan Ty.	23
Tal.pol.toimikunta	121
Tampereen ay-väen Sd.Yhd.	143
Tampereen Met.työnt.Sd.Yhd.	50
Tampereen Sos.-dem. Klubi	60
Tampereen Urheilijain Sd.Yhd.	5
Tampereen vaalirötös	50
Tapiolan Sosialidemokraatit	5,101
Tasavallan presidentin vaalitapa	8
Tilinpäätös	77
Toimintakertomus	77
Tokoi, Oskari	14
Torpparikokouksen muistolaatta	135
Tranmael, Martin	107
TUL	52,81,115
Tulo- ja menoarvio	86
Turun et. Sos.-dem. Piiri	5
Turun Sos.-dem. Yhd.	5
Työläisopiskelijain Sd.Yhd.	5
Työn Voima	85,135,140
Työpaikkaorganisaatio	10
Työväenlehdistö	101,134

Työväen Säästöpankki 14
 Työväentalojen omistussuhteet 122
 Työväenyhteisöjen Keskus 70

Ulkoseitsikko 113
 Ulmalan Sos.-dem. Ty. 142
 Urheilujaosto 133
 Uudenmaan Sos.-dem. Piiri 5,84,100,101

Vaalitaistelut 26
 Vaasan et. Sos.-dem. Piiri 143
 Vaasan pohj.Sos.-dem. Piiri 6,88,93
 Vakkulan Ty. 5
 Valtion budjetti 109,124,134
 Vapaakauppa-alue 113
 Vapaus 122,134
 Vappu 1959 12,14,77,144
 Viinikan-Nekalan Sd.Yhd. 50
 Voionmaan Opisto 143

Ylistaron Ty. 13
 Ylivieskan Ty. 13,87
 Ylöjärven pohj. Sos.-dem. Ty. 5

PÖYTÄKIRJA Sosialidemokraattisen Puolue-
 toimikunnan kokouksesta, joka pidettiin Helsin-
 gissä puoluetöimiston kokoushuoneessa 19. päi-
 vänä tammikuuta 1959 alkaen kello 9.

Saapuvilla kokouksessa olivat puoluetöimi-
 kunnan jäsenet Väinö Tanner, Olavi Lindblom,
 Onni Hiltunen, Kaarlo Pitsinki, Gunnar Henriks-
 son, Väinö Leskinen, Rafael Paasio, Yrjö Ranta-
 la ja Meeri Kalavainen sekä puoluetöimiston toi-
 mihenkilöt Aarne Paananen ja Aatto Väyrynen.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Väinö Tan-
 ner ja sihteerinä Aatto Väyrynen.

1 §.

Kokous todettiin sääntöjen määräämässä järjestyksessä koolle
 kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

2 §.

Puoluetöimiston esityksestä päätettiin kääntyä Sisäasiainmi-
 nisteriön puoleen ja anoa, että puolueelle myönnettäisiin lupa jul-
 kisen rahankeräyksen suorittamiseen koko valtakunnan alueella kulu-
 van vuoden huhtikuun 1. päivän ja toukokuun 31. päivän välisenä ai-
 kana.

Keräys on tarkoitus suorittaa käyttämällä 50, 100, 200, 500
 ja 1.000 markan kuponkeja, jotka ovat sidottuja kuponkivihoiksi,
 sekä irrallisia 5.000 markan ja 10.000 markan lahjoitustodisteita,
 jotka annetaan kuiteiksi lahjoittajille. Kuponkien arvot jakaantu-
 vat seuraavasti:

50 mk:n kuponkeja on	yht. 50.000 kpl
100 "-	" 40.000 "
200 "-	" 30.000 "
500 "-	" 25.000 "

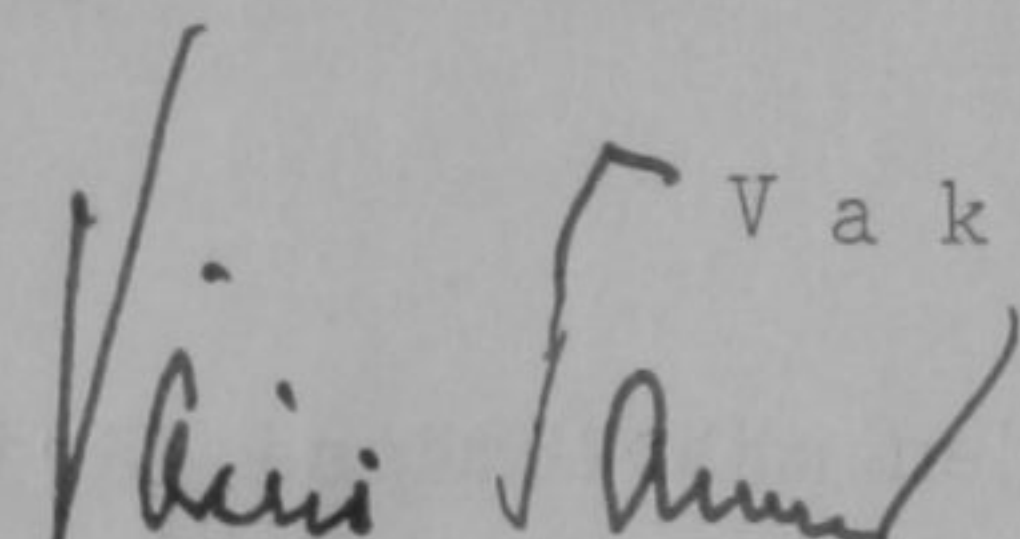
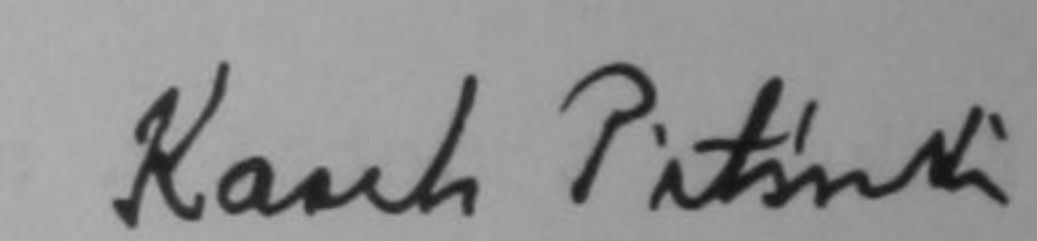
1.000 mk:n kuponkeja on	yht. 10.000 kpl
5.000 mk:n lahjoitustodisteita	" 5.000 "
10.000 "-	" 2.000 "
	yht. 162.000 kpl.

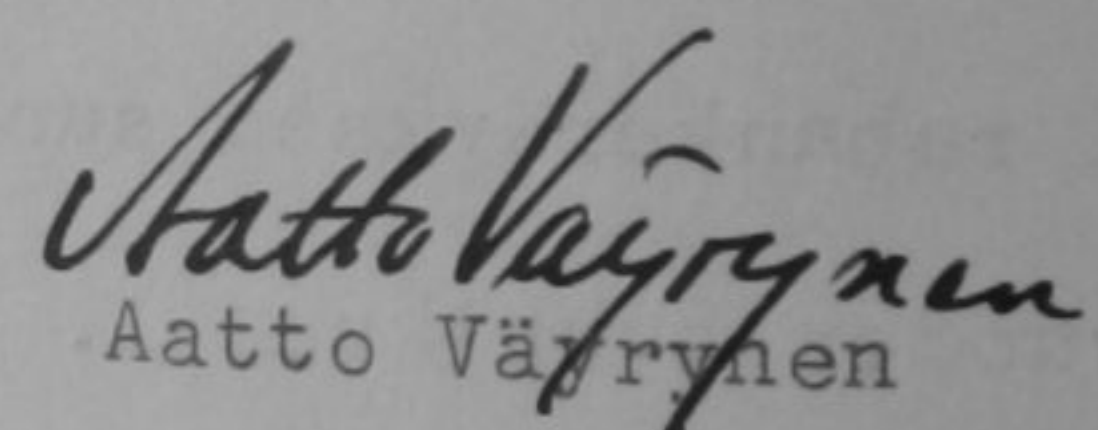
Keräystavoite on yht. 80.000.000 (kahdeksankymmentämiljoonaa) markkaa.

Keräys suoritetaan Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen 60-vuotisjuhlan merkeissä, ja keräyksestä saadut varat käytetään puolueen harjoittaman valistus- ja kansalaiskasvatustyön rahoittamiseen.

3 §.

Pöytäkirja tarkistettiin ja hyväksyttiin heti.

V a k u u d e k s i :

Väinö T a n n e r

Kaarlo P i t s i n k i

Aatto Väyrynen

PÖYTÄKIRJA Sosialidemokraattisen Puoluetöimikunnan kokouksesta, joka pidettiin puoluetöimiston kokoushuoneessa 28. päivänä tammikuuta 1959 alkaen kello 10.

Saapuvilla kokouksessa olivat puoluetöimikunnan jäsenet Väinö Tanner, Olavi Lindblom, Kaarlo Pitsinki, Gunnar Henriksson, Väinö Leskinen, Rafael Paasio, Martti Viitanen, Yrjö Rantala, Meeri Kalavainen, Oiva Kaivola, Veikko Helle, Sylvi Siltanen, Onni Oksanen, Erkki Kuoppala, Erkki Saarinen, Paavo Sinkka, Sulo Manninen, Lempi Lehto, Tyyne Paasivuori, Yrjö Hätinén, Veikko Siukkola ja Eino Sirén sekä puoluetöimiston toimihenkilöt Valde Nevalainen, Aarne Paananen, Olavi Hurri ja Aatto Väyrynen. Lisäksi oli kokouksessa läsnä Suomen Sosialidemokraatin päätoimittaja Atte Pohjanmaa.

Kokouksessa johti puhetta Väinö Tanner ja hänen jouduttua poistumaan paikalta Olavi Lindblom. Kokouksen sihteerinä toimi Aatto Väyrynen.

1 §. (4 §.)

Kokous todettiin sääntöjen määräämässä järjestyksessä koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Kokouksen laillisuus

2 §. (5 §.)

Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Rafael Paasio ja Martti Viitanen.

Pöytäkirjan tarkistajat

3 §. (6 §.)

a) Käytiin lyhyt keskustelu puolueen ja sen eduskuntaryhmän suhtautumisesta sosialidemokraattisen oppo-

Suhtautumisen sos.-dem. oppo-

sition
eduskunta-
ryhmään

sition eduskuntaryhmään.

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti eduskuntaryhmän piirissä keskustellun valmistavasti siitä, voitaisiinko eduskuntaryhmän asemaan saada muutoksia. Tässä yhteydessä oli esitetty ajatus, että eduskuntaryhmän taholta olisi otettava yhteys oppositioon eduskuntaryhmään ja voimesti todettava, miten suurta vahinkoa kahdeksi eduskuntaryhmäksi hajaantumisesta on ollut ei vain puolueelle vaan koko maankin sisä- ja ulkopoliitikalle. Olisi esitettävä suora kysymys, haluavatko opposition eduskuntaryhmän jäsenet marssia puolueen eduskuntaryhmään. Mikäli vastaus olisi kielteinen, puolueen eduskuntaryhmän puolesta olisi ilmoitettava eduskunnan puhemiesneuvostolle, ettemme voi sietää sitä, että opposition kansanedustajat käyttävät ryhmästään nimitystä "Sos.-dem. Opposition eduskuntaryhmä". Jos taas yhtyminen tapahtuu, niin on koetettava ylimenokautena tottua tilanteeseen, vaikka oppositioon kuuluvien kiukun ja häpeän purkaukset aluksi voisivatkin jossain määrin vaikeuttaa ryhmän työskentelyä. Ylimenokausi ei luultavasti kuitenkaan tulisi muodostumaan kovin pitkäksi. Asiaan on puolue-toimikunnankin otettava periaatteellinen kanta. Kokouksessa mukana olevista puolue-toimikunnan jäsenistä voidaan eduskuntaryhmän työvaliokuntaan kuuluvien jäsenten katsoa edustavan täällä ryhmää.

Puheenjohtajan tiedusteltua, voitaisiinko asia sanotulta pohjalta panna liikkeelle, ja saatua siihen myöntävän vastauksen, keskustelu merkittiin päättyneeksi ja tapahtunut kannanmääritys evästyksiksi niille, jotka joutuvat kysymystä eduskuntaryhmän puolesta edelleen hoitamaan.

b) Kuultiin puoluesihteerin Pitsingin selostus puolue-uudistuksen tekemisen erottamispäätöksen täytäntöönpanotoimista.

Selostus
erottamis-
päätöksen
täytäntöön-
panotoimista

Selostuksen mukaan erotettaviksi määrätystä kahdestakymmenestä viidestä henkilöstä oli toistaiseksi erotettu vain neljä, joista heistäkin yksi on edelleen puolueen jäsen jonkin sellaisen puolueyhdistyksen kautta, jossa erottamisasiaa ei ole käsitelty. Useat piirijärjestöt sekä Lahden kunnallisjärjestö pyytävät puolue-toimikunnalta lausuntoa niissä harkittavina olevista erottamistoimenpiteistä.

Selostuksen päätteeksi puoluesihteerin Pitsinki esitteli liitteistä lähemmin selviävät Uudenmaan Sosialidemokraattisen Piirin, Turun läänin eteläisen Sos.-dem. Piirijärjestön, Mikkelin läänin Sosialidemokraattisen Piirijärjestön, Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin Sos.-dem. Piirijärjestön ja Lahden Sos.-dem. Kunnallisjärjestön kirjalliset pyynnöt (liitteet n:ot 1,2,3,4,5 ja 6/Ptk.2/59) ja esitti, että niistä kolmeen ensiksi mainittuun annettaisiin periaatteessa myöntävät kirjalliset vastaukset, kuitenkin niin, että lausuntoa täydennettäisiin suullisesti annettavalla lisäohjeella, jonka mukaan erottamistoimenpiteisiin ryhtymistä on lykättävä toistaiseksi ja ainakin siksi, kunnes nähdään, tuleeko eduskuntaryhmien yhtymisestä mitään. Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin Sos.-dem. Piirijärjestölle olisi vastattava, että jolleivät asianomaiset yhdistykset noudata piirin esittämiä yksityisiin puoluejäseneihin kohdistuvia erottamisvaatimuksia, niin näiden yhdistysten erottaminen piirijärjestön jäsenyydestä tullaan saattamaan piirikokouksen harkittavaksi. Mitä Lahden Sos.-dem. Kunnallistoimikunnan pyyn-

töön tulee, sille olisi jätettävä vapaa harkintavalta ja siinä mielessä ilmoitettava, ettei puoluetoimikunta katso voivansa vastustaa välttämättömiksi osoittautuneita erottamistoimenpiteitä.

Seuranneessa keskustelussa, jossa puheenvuoron käyttäjät yhtyivät puoluesihteerin esittämään linjaan, kiinnitettiin huomiota siihen, että jos erottamiskoneisto pannaan pyörimään, toimenpiteissä on noudatettava johdonmukaisuutta (Paasio ja Kaivola) ja toisaalta, että johdonmukaisuus oli tulkittava sellaisena kuin se on itse puolueuuvoston erottamispäätöksessä (Lindblom).

Vastauskirjeiden laatiminen esitetyltä pohjalta jätettiin puoluetoimiston tehtäväksi ja vastauskirjeiden jäljennöskappaleet päätettiin oheistaa pöytäkirjaan. (Liitteet n:ot 7,8,9,10 ja 11/Ptk.2/59.)

Suhtautu-
minen sos.-
dem. oppo-
sition
neuvotte-
lukunnan
uusiin
jäseniin

c) Sen johdosta, että ns. Sos.-dem. Opposition neuvottelukuntaan oli puolueuuvoston kokouksen jälkeen nimetty uusia jäseniä ja varajäseniä, puoluesihteerin esitti, että puolueyhdistyksiä kehoitettaisiin puoluetoimikunnan kiertokirjeellä erottamaan jäsenyydestään myöskin nämä henkilöt.

Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Vaasan
läänin
pohj.
Sos.-dem.
piirin ja
Kokkolan
Ty:n
pyynnöt

d) Merkittiin muistiin ja tiedoksi, että Vaasan läänin pohjoinen Sosialidemokraattinen Piiri r.y. oli toimittanut puoluetoimikunnalle oheisesta liitteestä (liite n:o 12/Ptk.2/59) lähemmin selviävän, 27. päivänä joulukuuta 1958 päivätyn puoluekokoukselle osoitetun kirjallisen pyynnön, että se kumoaisi sanotun piirijärjestön toiminnan lopettamisesta tehdyn puolueuuvoston kokouksen päätöksen ja määräisi puoluetoimikunnan peruuttamaan erinäi-

set asiaan liittyvät ennakko- ja jatkotoimenpiteet.

Samoin merkittiin muistiin ja tiedoksi, että Kokkolan Työväenyhdistys r.y. oli toimittanut puoluetoimikunnalle oheisesta liitteestä (liite n:o 13/Ptk.2/59) lähemmin selviävän, 20. päivänä joulukuuta 1958 päivätyn niin ikään puoluekokoukselle osoitetun kirjallisen pyynnön, jonka tarkoitus on oleelliselta osin sama kuin edellä mainitussa tapauksessa.

4 §. (7 §.)

Otettiin käsiteltäväksi tasavallan presidentin suorittamaan, luonteeltaan puoliviralliseksi muodostuneen ^(Seen) Lenin-gradin-matkaan liittyvät kysymykset. Presiden-
tin Lenin-
gradin-
matka

Alustavan puheenvuoron asiassa käytti puheenjohtaja Tanner huomauttaen, ettei ole tavallista, että presidentti lähtee yksin vieraan maan maaperälle käymään tärkeitä neuvotteluja ja että itse neuvotteluissa annetaan toisen asia-puolen haukkua määrättyä toisen maan puoluetta ilman että esitettyjä syytöksiä näyttään edes yritetyn torjua. Asiaan olisi kai syytä puuttua julkisuudessa. Tässä mielessä puoluetoimikunnan puhemies on laadituttanut julkilausuma-luonnoksen, jonka pohjalta keskustelu voitaisiin aloittaa. (Luonnos pöytäkirjassa liitteenä n:o 14/Ptk.2/59.)

Keskustelussa, jossa kaikki puheenvuoron käyttäjät olivat julkilausuman antamisen kannalla, kiinnitettiin huomiota, paitsi asian periaatteelliseen merkitykseen, erityisesti siihen, että julkilausuman lopullisen tekstin tulisi olla sanontansa puolesta hyvin stilisoitu ja tarkoin harkittu (Lindblom, Paasio, Viitanen, Kuoppala, Pohjanmaa) ja että kotimaassa harjoitetun ulkopoliittisen provokaation osuus olisi samalla vedettävä selvästi esille (Lindblom, Viitanen, Tanner). Huomion arvoisena pidettiin myös sitä,

että lopullisessa tekstissä olisivat vierailun johdosta todettavat myönteiset seikat alkukappaleessa, kritiikkiä sisältävät lausumat välikappaleissa ja eduskunnan arvovallan loukkaamattomuutta tähdentävät ym. sellaiset periaatteellisesti tärkeät huomautukset tekstin loppuosassa (Väyrynen). Ajatus, että julkilausuman lopullisen sanamuodon sorvaaminen jätettäisiin puoluetoimikunnan puhemiehistön tehtäväksi (Henriksson), säilyksimielisen kannatuksen.

Jonkin aikaa yksityisistä lauserakenteista ja sanonnoista jatkuneen keskustelun jälkeen julkilausuman lopullisen sanamuodon vahvistaminen ja julkisuuteen toimittaminen uskottiin puoluetoimikunnan puhemiehistön tehtäväksi.

Julkisuuteen saatetun julkilausuman teksti päätettiin ottaa liitteeksi pöytäkirjaan. (Liite n:o 15/Ptk.2/59.)

5 §. (8 §.)

Esiteltiin kokoukselle pöytäkirjan liitteinä olevat Vaalilainsäädännön tarkistamiskomitealta lausunnon saamista varten saapuneet tasavallan presidentin vaalitavan järjestämistä koskevat asiakirjat sekä kokouksen sihteerin laatima luonnos pyydetyksi lausunnoksi. (Liitteet n:ot 16,17,18,19 ja 20/Ptk.2/59.)

Merkittiin, että kaikkien mainittujen asiakirjojen jäljennökset oli toimitettu hyvissä ajoin ennen kokousta puoluetoimikunnan jäsenille perehtymistä varten.

Luonnoksen laatijan selostettua niitä näkökohtia, jotka olivat olleet määräävinä luonnoksessa esitettyä vaihtoehtoa valittaessa, puheenjohtaja Tanner totesi,

että kun nykyinen presidentin vaalitapa ei ole osoittautunut tyydyttäväksi, niin on aiheellista tutkia, millaisella uudella järjestelmällä se tarkoituksenmukaisimmin voitaisiin korvata. Luonnoksessa valittu vaihtoehto, jonka mukaan ehdokasasettelun suorittaisi eduskunta ja ratkaisevan vaalin kansa, tuntuu paremmalta kuin vastakkainen vaihtoehto, se että ensin suoritetaan lukuisista ehdokkaista kansanvaali, jonka jälkeen, jollei kukaan ehdokkaiksi asetetuista saisi ehdotonta enemmistöä, eduskunta tai sitä jonkin verran laajempi valitsijamiehistö valitsisi presidentin esim. kolmesta kansanvaalissa eniten ääniä saaneesta ehdokkaasta. Siksi olisi syytä antaa lausunnon mennä sellaisenaan komitealle.

H e n r i k s s o n yhtyi puheenjohtajaan, mutta totesi, että nykyisin voimin sosialidemokraatit tuskin saisivat omaa miestään kolmen eduskunnan toimesta asetettavan presidenttiehdokkaan joukkoon, mihin

T a n n e r huomautti, ettei pelissä koskaan pärjää, jollei käytettävissä ole tarpeeksi voimaa.

R a n t a l a oli sitä mieltä, että asiassa olisi parasta asettua entisen järjestelmän kannalle. Uudistuksista ei aina ole sitä hyötyä, mitä niistä toivotaan. Kokemus on osoittanut, että esim. eduskunnan ja kunnallisvaltuustojen vaalikauden pidentäminen entisestä kolmesta vuodesta nykyiseen neljään, ei ole koitunut miksikään parannukseksi entiseen tilaan, vaan päinvastoin merkinnyt huononnusta.

Luonnos päätettiin Rantalan poikkeavaa mielipidettä lukuun ottamatta yksimielisesti hyväksyä. Lausunnon perille toimittaminen jätettiin puoluetoimiston tehtäväksi.

6 §. (9 §.)

Työpaikka-
organisa-
tion luo-
minen

Hyväksyttiin pöytäkirjan liitteenä olevan muis-
tion (liite n:o 21/Ptk.2/59) pohjalta työpaikkaorgani-
saation luomista tarkoittava suunnitelma, jonka mukaan
puolue ottaa seuraavien kuuden kuukauden ajaksi pal-
velukseensa kuusi tai seitsemän työpaikkaorganisaatio-
rina toimivaa kenttätöimistijaa.

Toimenpiteestä aiheutuvat kustannukset arvioitiin
65.000 - 70.000 markaksi miestä ja kuukautta kohden.

7 §. (10 §.)

Puolueen
kasvatus-
ja opinto-
suunnitelma
1959

Käsiteltiin läpihuutoasiana puolueen kasvatustoimi-
kunnan ehdotus puolueen koulutus- ja opintosuunnitelma-
si vuodelle 1959.

Ehdotuksen yksityiskohtaisempi käsittely päätettiin
jättää työvaliokunnan asiaksi.

8 §. (11 §.)

Kasvatus-
toimikun-
nan uudel-
leenjär-
jestely

Käsiteltiin läpihuutoasiana kasvatustoimikunnan
uudelleenjärjestelyä koskeva ehdotus.

Ehdotuksen yksityiskohtaisempi käsittely päätettiin
jättää työvaliokunnan asiaksi.

9 §. (12 §.)

Kirjoitus-
kilpailu

Puoluetöimiston esitys puolueen juhluvuoden kirjoi-
tuskilpailun järjestämisestä päätettiin siirtää työvalio-
kunnan käsiteltäväksi.

10 §. (13 §.)

Esitys
kirkollis-
asiain
jaoston
perustami-
sesta

Esiteltiin kokoukselle pöytäkirjan liitteenä oleva
pastori Jouko Leinon kirjallinen ehdotus kirkollisasiain
jaoston perustamisesta puolueen keskuuteen. (Liite n:o
22/Ptk.2/59.)

Asiasta päätettiin hankkia Kristillisten Sosiali-

demokraattien Liiton lausunto.

11 §. (14 §.)

Käytiin lyhyt keskustelu puoluetöimikunnassa aikai-
semmin pohdittavana olleesta Kansaneläkkeensaajain Kes-
kusliiton perustamista koskevasta hankkeesta.

Kansaneläk-
keensaajain
järjestön
perustamine

Asian ei katsottu ainakaan tässä vaiheessa antavan
aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Merkittiin, että Tanner joutui eräiden toisten ko-
kousvelvollisuuksien takia poistumaan kokouksesta. Pu-
hetta ryhtyi hänen jälkeensä johtamaan varapuheenjohtaja
Lindblom.

12 §. (15 §.)

Ruotsin Sosialidemokraattisen Työväenpuolueen 70-
vuotisjuhliin päätettiin puoluetöimikunnan edustajina
lähettää Väinö Tanner, Kaarlo Pitsinki, Gunnar Henriks-
son, Aarne Paananen ja Tyyne Paasivuori. Pöytäkirjan
liitteeksi otetun kutsun mukaan juhlat järjestetään
Tukholmassa 19. päivänä huhtikuuta 1959. (Liite n:o
23/Ptk.2/59.)

Ruotsin
sos.-dem.
puolueen
70-vuotis-
juhlat

13 §. (16 §.)

Puoluetöimikunnan edustajiksi Kokkolan Sosialidemo-
kraattisen Piirin 28.2.-1.3.59 pidettävään piirikokouk-
seen nimettiin Veikko Helle ja Sylvi Siltanen. Muiden
piirikokousten osalta puoluetöimikunnan edustuksen jär-
jestäminen jätettiin puoluetöimiston asiaksi.

Kokkolan
Sos.-dem.
piirin pii-
rikkokous

Puolueen Kasvatustoimikunnan toivomusta noudattaen
kokous päätti hyväksyä puoluetöimiston esityksen, että
piirikokouksille lähetetään puolueen taholta alustus
aiheesta "Opinto- ja kasvatustyön tehostaminen".

Alustuksia
piirikokouk-
sille

14 §. (17 §.)

Taloudenhoitaja Paanasen esityksestä kokous päätti suostua Mikkelin läänin Sosialidemokraattisen Piirijärjestön anomukseen, että sanotun piirin piirisihteerin palkka suoritettaisiin toistaiseksi puolueen varoista. Päätös rajoitettiin kuitenkin koskemaan vain puolen vuoden aikaa.

15 §. (18 §.)

Puoluetöimiston palveluksessa oleville työehtosopimuksen alaisille työntekijöille päätettiin yksimielisesti hyväksyä työehtosopimuksen mukainen 3 prosentin palkan korotus.

Muiden kuin työehtosopimuksen alaisten puoluetöimiston toimihenkilöiden osalta palkankorotuskysymys jätettiin työvaliokunnan harkittavaksi.

16 §. (19 §.)

Kuluvan vuoden sosialidemokraattisia vappujuhlia silmällä pitäen päätettiin valmistuttaa 100.000 kappaletta Ida Aalle-Teljon kuvalla varustettuja metallisia vappurintamerkkejä.

Rahankeräysanomusta varten tehty päätös jäljempänä §:ssä 22.

17 §. (20 §.)

Sen johdosta, että Palokin Työväenyhdistyksen kiinteistö oli joutunut välittömän pakkohuutokaupan alaiseksi, taloudenhoitaja Paananen sai valtuudet kääntyä asiassa vakuutusyhtiö Kansan puoleen ja yrittää saada siltä lupauksen luotosta, jonka avulla mainittu työväenyhdistys voisi selvittää velkansa pakkoperimistöimenpiteisiin ryhtyneelle Heinäveden Osuuskassalle.

18 §. (21 §.)

Ylistaron Työväenyhdistykselle päätettiin antaa 75.000 markan suuruinen laina ehdolla, että lainansaaja sitoutuu maksamaan velan kokonaisuudessaan takaisin viimeistään 30. päivänä kesäkuuta 1959 ja suorittamaan sanotulle summalle puoluetöimiston vaatiman, enintään käypää antolainauskorkoa vastaavan koron.

19 §. (22 §.)

Luettiin tiedoksi Ylivieskan Työväenyhdistyksen ilmoitus, että se voisi lyhentää 2.944.499 markkaan nousvaa velkaansa puolueelle 750.000 markalla, jos puolue antaisi heti viimeksi mainitun summan lainan Nivalan Työväenyhdistykselle, joka on jatkuvasti suurissa rahanvaikeuksissa.

Ehdotetunlaiseen järjestelyyn ei katsottu puolueen osalta voitavan mennä. Taloudenhoitaja Paananen sai kuitenkin tehtäväkseen etsiä asialle ratkaisua joltakin muulta pohjalta ja alistaa sen tarvittaessa työvaliokunnan harkittavaksi.

20 §. (23 §.)

Taloudenhoitaja Paanasen esityksestä puoluetöimikunta päätti kääntyä Pansion Työväentaloa koskevassa pakkohuutokauppa-asiassa Turun Työväen Säästöpankin puoleen ja ehdottaa sille sellaista järjestelyä, että jollei Turun kaupunki osta taloa, se luovutettaisiin mainitulle rahanlaitokselle, joka sitten voisi vuokrata taloa paikallisten järjestöjen tarkoituksiin.

21 §. (24 §.)

Hylättiin Könönpellon Sos.-dem. Työväenyhdistyksen anomus, että puolue suorittaisi Kurolan Pienviljelijä-

yhdistykselle ja yhdistyksen jäsenelle Uuno Kutvoselle ne summat, jotka nämä ovat työväenyhdistykseltä saamassa.

Taloudenhoitaja Paananen valtuutettiin kuitenkin samalla huolehtimaan siitä, että mainitun työväenyhdistyksen lähinnä erääntyvä palovakuutusmaksu tulee aikanaan vakuutusyhtiö Kansalle suoritetuksi, tarpeen vaatiessa puolueen kassasta.

22 §. (25 §.)

Päätettiin anoa Sisäasiainministeriöltä lupaa julkisen rahankeräyksen toimittamiseen koko valtakunnan alueella tavannukaisen puolueen vappumerkin myynnin muodossa. Lupa anotaan 100.000 merkin myymiseen 50 markan kappalehinnasta. Taloudenhoitaja Aarne Paananen valtuutettiin tekemään anomus Sisäasiainministeriöön.

Tämä pykälä luettiin ja hyväksyttiin heti.

23 §. (26 §.)

Ilmoitusasioina kokouksen tietoon saatetuiksi merkittiin:

a) pöytäkirjan liitteenä olevasta kirjeestä lähemmin selviävä piirisihteerin vaihdos Joensuun piirissä (liite n:o 24/Ptk.2/59);

b) pöytäkirjan liitteenä oleva ilmoitus Malmössä 5.-6.9.59 järjestettävästä pohjoismaisesta työläiskonferenssista (liite n:o 25/Ptk.2/59);

c) pöytäkirjan liitteenä oleva Oskari Tokoin kirje-tervehdys (liite n:o 26/Ptk.2/59);

d) Helsingin Työväen Säästöpankin kiitokset puolueen mainitulle rahalaitokselle sen 50-vuotispäivänä esittämistä onnittelusta.

24 §. (27 §.)

Kuultiin puoluesihteerin Pitsingin selostus puoluelehtien päätoimittajien neuvottelutilaisuudesta, jossa päätoimittajien taholta oli esitetty toivomus viisipäiväiseen työviikkoon siirtymistä koskevan ohjelmavaatimuksen hyväksymisestä puolueen 60-vuotisjuhlavuoden tunnustamiseksi.

Selostuksen johdosta käytiin keskustelu, jossa vaatimukseen suhtauduttiin periaatteessa myönteisesti. Kysymyksen laajakantoisuuden vuoksi asiasta päätettiin pyytää puolueen talousasiantuntijain lausunto.

25 §. (28 §.)

Satakunnan piirijärjestölle päätettiin ilmoittaa, että puolue tulee osallistumaan edustajiensa kautta piirijärjestön toimesta kuluvan kesän aikana Porissa järjestettäviin maakuntajuhliin ja tekemään niistä siten puolueen 60-vuotistaipaleen merkeissä vietettävän yleisen puolue- ja kansanjuhlan.

26 §. (29 §.)

Käytiin lyhyt keskustelu Sylvi Siltasen esityksestä, että puolueen 60-vuotisen taipaleen kunniaksi järjestettävä puoluetoimikunnan juhla kokous pidettäisiin Turussa ja että tämän kokouksen merkeissä annettaisiin erityinen puolueen juhlavuoden julkilausuma.

Esitykseen yhdyttiin ja sen mukaisen suunnitelman laatiminen jätettiin puoluetoimiston huoleksi.

27 §. (30 §.)

Kokouksen lopuksi puoluetoimikunnan jäsen Paavo Sinkka kiinnitti huomiota siihen, että ylimääräisessä puoluekokouksessa hyväksyttyä ohjelmaa toteutettaessa

Puoluelehtien päätoimittajain esitys 5-päiväiseen työviikkoon siirtymisestä

Satakunnan piirin maakuntajuhlat

Ptk:n juhla kokous

Asutus- ja maatalouden kysymykset

asutus- ja muut maatilatalouden kysymykset ovat jääneet toisarvoiseen asemaan ja että suoranaisia laiminlyöntejä ja virheitäkin olisi näissä suhteissa tapahtunut. Toinen epäkohta on siinä, että työttömyyskysymysten hoidossa emme ole ottaneet riittävästi huomioon työttömien tarpeita ja oikeutettuja toivomuksia.

Huomautusten johdosta syntyi vilkas ja laaja keskustelu, joka sellaisenaan jäi keskusteluun osallistuneille evästyksiksi vastaista puolue- ja eduskuntatyötä varten. Evästyksen mukaiset terveiset määrättiin saatettavaksi eduskuntaryhmän tietoon.

28 §. (31 §.)

Ptk:n ja
e-ryhmän
yhteisen
kokouksen
pöytäkirja

Tämän pöytäkirjan liitteeksi otettiin pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan ja Sos.-dem. Eduskuntaryhmän yhteisestä 8.1.59 pidetystä kokouksesta. (Liite n:o 27/Ptk.2/59.)

V a k u u d e k s i :

Väinö Tanner

Väinö Tanner

Kaarlo Pitsinki

Kaarlo Pitsinki

Olavi Lindblom

Olavi Lindblom

Aatto Väyrynen
Aatto Väyrynen.

Pöytäkirja tarkistettu ja hyväksytty:

Rafael Paasio
Rafael Paasio

Martti Viitanen
Martti Viitanen

PÖYTÄKIRJA Sosialidemokraattisen Puoluetoimikunnan kokouksesta, joka pidettiin Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän huoneessa Eduskuntatalossa 1. päivänä huhtikuuta 1959.

Saapuvilla kokouksessa olivat puoluetoimikunnan jäsenet Olavi Lindblom, Onni Hiltunen, Kaarlo Pitsinki, Gunnar Henriksson, Väinö Leskinen, Rafael Paasio, Yrjö Rantala ja Meeri Kalavainen sekä puoluetoimiston toimihenkilöt Valde Nevalainen, Aarne Paananen, Olavi Hurri ja Aatto Väyrynen.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Olavi Lindblom ja sihteerinä Aatto Väyrynen.

1 §. (32 §.)

Kokous todettiin sääntöjen määräämässä järjestyksessä koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

2 §. (33 §.)

Puoluetoimiston esityksestä päätettiin kääntyä Sisäasiainministeriön puoleen ja anoa, että puolueelle myönnettäisiin lupa julkisen rahankeräyksen suorittamiseen koko valtakunnan alueella kuluvan vuoden kesäkuun 1. päivän ja joulukuun 31. päivän välisenä aikana.

Keräys on tarkoitus suorittaa myymällä yleisölle 100.000 kappaletta oheisen mallin mukaista, Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen 60-vuotista toimintaa symbolisoivaa metallista rintamerkkiä. Rintamerkin hinnaksi on määrätty 100 mk/kpl, joten keräystavoite on kymmenen miljoonaa markkaa.

Keräyksellä saadut varat käytetään puolueen harjoittaman valistus- ja kansalaiskasvatustoiminnan rahoittamiseen.

3 §. (34 §.)

Pöytäkirja tarkistettiin ja hyväksyttiin heti.

V a k u u d e k s i :

Olavi Lindblom Kaarlo Pitsinki
Olavi Lindblom Kaarlo Pitsinki

Aatto Väyrynen
Aatto Väyrynen

N:o 4/59.

PÖYTÄKIRJA Sosialidemokraattisen Puoluetoimikunnan kokouksesta, joka pidettiin Kansaneläkelaitoksen huvilalla Espoon Honkavaarassa 22. päivänä huhtikuuta 1959 kello 10,15 - 18,00.

Saapuvilla kokouksessa olivat puoluetoimikunnan jäsenet Väinö Tanner, Onni Hiltunen, Kaarlo Pitsinki, ^{Valme Leikinen} Martti Viitanen, Yrjö Rantala, Meeri Kalavainen, Oiva Kaivola, Veikko Helle, Sylvi Siltanen, Onni Oksanen, Erkki Kuoppala, Erkki Saarinen, Paavo Sinkka, Sulo Manninen, Lempi Lehto, Tyyne Paasivuori, Yrjö Hätinen, Veikko Siukkola ja Eino Sirén sekä puoluetoimiston toimihenkilöt Valde Nevalainen, Aarne Paananen, Olavi Hurri ja Aatto Väyrynen.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Väinö Tanner ja sihteerinä Aatto Väyrynen.

Kokouksen avaus

Kokouksen avasi puoluetoimikunnan puheenjohtaja Väinö Tanner lausuen seuraavaa:

Hyvät puoluetoverit!

Tämä on hieman poikkeuksellisissa oloissa pidettävä puoluetoimikunnan kokous. Tähän saakka olemme tyytyneet pitämään kokouksemme kaupungissa ja käsitelleet niissä asioita hätäisesti pääsemättä koskaan mihinkään perusteellisempaan käsittelyyn. Ajankohta näyttää tällä kertaa kuitenkin olevan sellainen, että on syytä varata itsellemme tavallista enemmän aikaa, jotta voisimme saada jonkinlaisen kuvan siitä, missä nyt oikeastaan ollaan ja mihinkä tämän jälkeen on pyrittävä.

Meidän on valmistauduttava ensinnäkin puolue neuvoston kokousta varten, ehkä luotava jonkinlainen suunnitelma jo

ensi vuonna pidettävää puoluekokousta varten ja katseltava, mitä kaikkia kysymyksiä - ennen kaikkea ohjelmakysymyksiä - niissä mahtaa tulla esille. Sen lisäksi meillä on päivänkysymyksiä vaikka kuinka paljon. Joka haaralta, sekä varsinaisten puoluejärjestöjen että Naisliiton ja muidenkin sivujärjestöjen taholta tulee tietoja, jotka vaativat kannottoa.

Kaikkea tätä varten olemme nyt tänne kokoontuneet ja laatineet melko pitkän esittelylistankin, niin että kyllä meillä asioita täällä tulee riittämään.

Uskallan lausua toivomuksen, että asiain käsittely tulee olemaan asiallista ja eteenpäin vievää. Siinä mielessä lausun teidät kaikki tervetulleiksi kokoukseen.

- - -

Samalla haluaisin kohdistaa muutaman sanan erääseen puolueen pitkäaikaiseen työntekijään, joka äskettäin on meidät jättänyt ja jonka hautaus pidetään juuri tänään. J. E. Janatuinen, puolueen pitkäaikainen kunnallisasiaihin sihteeri, on pitkäaikaisen sairauden jälkeen jättänyt tämän elämän ja päässyt rauhaan. Hän oli ensimmäisiä toimihenkilöitä, mitä puolueelle valittiin silloin, kun puolue toiminta vuonna 1919 varsinaisesti jälleen saatiin alkuun. Hän tuli jokseenkin suoraan Ison Mjölön vankisiirtolasta. Sulo Wuolijoki hänet oli siellä sellitoverinaan keksinyt. Kaikki arvelivat, kun häntä esiteltiin, että onko meillä mitään iloa jostakin kansakoulunopettajasta. Meillä ei ollut mitään hyviä kokemuksia aikaisemmin tästä työntekijäryhmästä. Janatuinen ei kohdaltaan paljonkaan puuttunut poliittisiin kysymyksiin, hän ei ollut koskaan mikään varsinainen poliittinen työntekijä, mutta omaa sarkaansa, kunnallisasiota, hän sen sijaan hoiti tunnollisesti, suurel-

la ahkeruudella ja uutteruudella, koko sen ajan, minkä minä olen ollut sitä seuraamassa, ja tietääkseni myöheminkin. Nyt hän oli ollut jo useita vuosia eläkkeellä.

Minä pyydän, että me kunnioitamme ahkeran työntekijän muistoa hetken hiljaisuudella.

Läsnä olijat kunnioittivat seisovalleen nousten vainajan muistoa.

Varsinaiset asiat

1 §. (35 §.)

Kokous todettiin sääntöjen määräämässä järjestyksessä koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Kokouksen laillisuus

2 §. (36 §.)

Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Meeri Kalavainen ja Veikko Helle. Pöytäkirjan tarkistajat

3 §. (37 §.)

Kuluvan vuoden aikana pidettyjen työvaliokunnan kokousten pöytäkirjat ja päätökset hyväksyttiin ja vahvistettiin keskustelutta yksimielisesti. (Pääkirjanpitäjä Maria Sinisälölle annettu eläkekirja liitteenä n:o 28/Ptk.4/59.) Työvaliokunnan päätökset

Liitteenä oleva työjärjestys hyväksyttiin samoin yksimielisesti kokouksen työjärjestykseksi. (Liite n:o 29/Ptk.4/59.)

4 §. (38 §.)

Merkittiin muistiin ja tiedoksi, että Mikkelin Sos.-dem. Naisyhdistys r.y. oli toimittanut puoluetoimikunnalle oheisesta liitteestä (liite n:o 30/Ptk.4/59) lähemmin selviävän, 6. päivänä huhtikuuta 1959 päivätyn puoluetoimikunnalle osoitetun kirjallisen pyynnön, että se saattaisi Mikkelin läänin vaalipiirin Sos.-dem. Piir-

Mikkelin Sos.-dem. Naisyhdistyksen ja kuvansin Sos.-dem. Työpyynnöt

ritoimikunnan päätöksen, jolla ensiksi mainittu yhdistys oli erotettu puolueesta, puolueen sääntöjen mukaisessa järjestyksessä ensiksi pidettävän puoluekokouksen käsiteltäväksi.

Samoin merkittiin muistiin ja tiedoksi, että Kuvansin Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y. oli toimittanut puoluetoimikunnalle oheisesta liitteestä (liite n:o 31/Ptk.4/59) lähemmin selviävän, 4. päivänä huhtikuuta 1959 päivätyn pöytäkirjan jäljennöksen, jonka mukaan sanottu yhdistys oli päättänyt puolueen sääntöihin vedoten esittää puoluetoimikunnalle ja sen välityksellä edelleen puoluekokoukselle toivomuksen, että puoluekokous velvoittaisi Mikkelin läänin Sos.-dem. Piirijärjestön peruuttamaan päätöksen, jolla Kuvansin Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y. oli erotettu piirijärjestön jäsenyydestä.

5 §. (39 §.)

Poliittinen tilanne Kuultiin poliittista tilannetta koskeva selostus, jonka ka esitti puoluesihteerä Pitsinki.

Selostuksesta merkittiin pöytäkirjaan seuraavaa:

P i t s i n k i: Aikomukseni ei ole ollut pitää varsinaista tilannekatsausta, vaan pikemminkin ottaa esille eräitä ongelmia, joista monista on sitä paitsi työjärjestykseen merkitty myöhempiin kohtiin erilliset lyhyet alustukset.

Tampere-laisten yhdistysten erotamisesta koskeva kirje Jotta pöytäkirjaan tulisi myöskin tamperelaisten kirje, joka kuvaa puolueen tämän hetken sisäisiä näkymiä, saanen mainita, että tämän kirjeen ovat lähettäneet puoluetoimikunnalle Lamminpään-Epilän Sos.-dem. Työväenyhdistys, Pispalan Sos.-dem. Työväenyhdistys ja Tahmelan Sos.-dem. Työväenyhdistys. Tamperelaiset tietänevät paremmin, minkälainen kirje on. Mutta ainakin yksi sen allekirjoittajista,

nimittäin Tyko Kari, on linjoistaan tunnettu ja esiintyy kai Lindforsin ja Lehtisen linjoilla. Kirjeessä mainitaan, että lähettäjien käsityksen mukaan opposition toiminta taloudellisissa kysymyksissä on ollut hedelmätöntä ja vailla onnistumisen mahdollisuuksia, mutta samalla siinä vedotaan puoluetoimikuntaan ja pyydetään, että puoluetoimikunta "edistääkseen sovintoneuvottelujen alkuun saattamista pidättäytyy hyväksymästä jo toimitettuja erottamispäätöksiä, ja samanaikaisesti oppositio luopuu hyökkävästä asenteestaan puoluejohtoa vastaan". - Minun käsittääkseni tämä kirje kuuluu osana siihen tamperelaiseen taktikkaan, jonka merkeissä meitä silloin tällöin on tämän tapaisilla kirjeillä lähestytty. (Liite n:o 32/Ptk.4/59.)

Asiallisesti ottaenhan tilanne näyttää olevan Sos.-dem. Puolueen osalta, sikäli kuin on kysymys puolueen asioista, loppuun käsitelty. Ei ole tullut esille mitään sellaista, mikä antaisi oikeuden uskoa, että edellytykset jonkinlaisen puoluesovinnon löytämiseen Simosen ryhmän kanssa olisivat parantuneet. Päinvastoin me tiedämme, että siellä on jo jonkin aikaa valmistauduttu täsmällisin toimenpitein ja ohjelmin oman puolueen, muodollisestikin uuden puolueen pystyttämiseen. Tästä on tarkoitus Nevalaisen kertoa hieman enemmän yksityiskohtia.

Ammatillisella puolella tilanne sen sijaan on muuttunut ja muuttumassa. SAK:ssa tapahtuneen vaalin seurauksena Tilanne ay-liik-
keessä on päästy keskusteluihin puolueen ja SAK:n edustajien välillä, tosin täysin epävirallisesti ja vailla valtuuksia, mutta kuitenkin tavalla, joka on synnyttänyt jonkinlaista orastavan luottamuksen ilmapiiriä. Käsittääkseni meidän on syytä toivoa, että mahdollisimman pian saataisiin aikaan toisaalta ammatillisen liikkeen yhtenäistyminen ja sillä pohjalla

rakentavat, hyvät suhteet puolueen ja ammatillisen liikkeen, sanoisinko nyt heinoslaisen johdon kanssa. Toinen puoli, jota Vihtori Rantanen johtaa, ei ilmeisesti tunne kiinnostusta yhteistyöhön meidän kanssamme, vaan päinvastoin jatkaa aikaisempaa taktiikkaa, jonka tarkoituksena on kytkeä ammatillinen liike Simosen ryhmän toimintaan ja sen tukemiseen.

Eräs määräaika, joka tällä kertaa on merkittävä, on SAK:n valtuuston kokous kesäkuun 26. päivänä. Käsittääkseen olisi hyvä asia, jos tämä ammatillinen kysymys ja riita silloin saataisiin, ainakin olennaiselta osaltansa, ratkaisuun.

Se puolueen ja järjestöjen sisäisistä asioista.

Suhtautu-
minen
hallituk-
seen

Tämän hetken poliittinen tilanne antaa aihetta moniin kysymyksiin siihen nähden, eikö olisi syytä ottaa kanta ja katsella, millä tavalla lähdetään tästä eteenpäin. Maassa istuu maalaisliittolainen vähemmistöhallitus, joka silloin tällöin lupaa, että kun tilanne on seestynyt - selettämättä mitä seestymisellä tarkoitetaan - ajankohtaiseksi tulee myöskin hallitusohjelman laajentaminen. Toisaalta siltä taholta annetaan silloin tällöin korvapuusteja, niin kuin esim. valtion yhtiöiden hallintoelinten paikkoja täytettäessä on tullut esille. Käsittääkseen meidän pitäisi tarkastella kysymystä, minkälaisen linjan me nyt otamme. Mehän emme ole kysyneet asiaa sen koommin, kun tämä nykyinen istuva hallitus muodostettiin, jolloin me ainakin eduskunnassa totesimme, että me seuraamme toistaiseksi tilannetta ja, niin kuin sanonta kuuluu, olemme lojaalissa oppositiossa.

Tilanteeseen ei saada selvyyttä, jollei meillä ole varmuutta siitä, että maalaisliiton harjoittama melko mielivaltainen politiikka rupeaa muuttumaan. Kysyä kuiten-

kin sopii: Kuinka paljon se ylipäänsä v o i muuttua, kun Kekkosella on määräysvalta maalaisliiton ryhmään? Oliko meidän ja missä vaiheessa esitettävä, ellei muuta ratkaisua löydy, ennen aikaisten vaalien toimeenpanemista. Sitä vaihtoehtoa me olemme aikaisemminkin, nimenomaan viime syksynä, tarjonneet.

Puolueen osalta on tietysti muistettava ensi kevään Valmistautuminen puoluekokoukseen taikka kevätkesän puoluekokous, jonka varalta meidän pitäisi ottaa kanta moniin sekä taloudellisiin että poliittisiin kysymyksiin, ja myöskin järjestökysymyksiin. Tässä suhteessa olisi jo syytä antaa puolue toimistolle eväitä siitä, mihinkä suuntaan me alamme eri kysymyksiä valmistella.

Kunnallisvaalit pidetään ensi vuoden syksyllä, ja vuoden 1961 syksyllä alkaa presidentinvaalitaistelu; presidentin vaali tapahtuu vuoden 1962 alussa. Ja vuonna 1962 viimeistään ovat myös eduskuntavaalit, joissa meidän pitäisi kyetä perimään Simosen ryhmältä takaisin se velka, jonka se väkisin meiltä viime vaalien jälkeen otti.

Käsitykseni on, että me onnistuimme, vaikka itse sen sanomme, melko hyvin viimekertaisessa vaalitaistelussa, sekä teknilliseltä kannalta että myöskin propagandateemojen osalta. Toinen asia on, että meitä vedettiin pahasti nenästä vaalien jälkeen.

Teemamme: parlamentarismissa pysyminen ja työttömyyden poistaminen ennen muuta tehokkaan teollistamispolitiikan avulla, näyttävät menneen hyvin kansaan, mutta vasta nyt ne ikäänkuin rupeavat kansan keskuudessa todella kypsyään ja tulemaan tunnetuiksi ja yleisemmin keskusteltaviksi. Nimenomaan tämän teollistamispolitiikan osalta me emme ole viime aikoina kuitenkaan esittäneet mitään

Vaali-
taistelut

varsinaisesti uutta. Siksi olisi syytä katsoa, voidaan-
ko tästä teemasta taikka sen lähettyviltä löytää jota-
kin sellaista uutta tai uudelleen lämmitettyä, jolla
me voisimme puolueena esiintyä ulospäin entistä selvä-
linjaisemmin ja entistä voimakkaammin. Sama tietysti kos-
kee myös poliittisia kysymyksiä, kuten mahdollista vaa-
timusta ennenaikaisista vaaleista tai hallituksen vaih-
tamisesta jne.

Uutena taloudellisena ja sosiaalisena teemana meil-
lä on nyt vaalien jälkeen aloitteemme 5-päiväisestä työ-
viikosta. Sitä eivät suinkaan kaikki puoluetoimikunnan
sen paremmin kuin eduskuntaryhmänkään edustajat ole kat-
selleet pelkästään mielihyvällä. Ja täytyy sanoa, että
kysymys on suuresta ja osittain vaikeasta ja arkaluontoi-
sestakin asiasta. Mutta toisaalta on myöskin muistetta-
va, että meidän väkemme keskuudessa työpaikoilla - ken-
tällä, niinkuin Alangon Kustaa sanoo - mielellään kes-
kustellaan tästä kysymyksestä. Näyttää siltä, että tämä
aloite olisi tehty oikeaan aikaan ja että tässä on esil-
lä eräs sen laatuista, riittävän suuria ja selvästi for-
muloituja kysymyksiä, joiden avulla meidän on päästävä
taisteluumme käymään.

Järjestöllisesti me näytämme nyt olevan puolueessam-
me varsin hyvässä asemassa. Tietysti on vaikeuksia. On
aloittaisia vastarinta- tai oppositiopesäkkeitä, joissa
puoluetöitä ei ole saatu tehokkaasti ja myönteisessä hen-
gessä käyntiin. Valtava enemmistö järjestöjä näyttää kui-
tenkin sivuuttaneen suurimmat vaikeutensa. Ja mikä minusta
kaikkein tärkeintä: monet sellaiset ihmiset, kenties e-
nemmistö, jotka jollakin tavalla ovat tunteneet tai edel-
leenkin tuntevat kuuluvansa oppositioon, ovat tehneet

eron oppositiossa olemisen ja oppositio p u o l u e e -
s e e n menemisen välillä. Monet heistä keskustelevat
järjestöjemme kokouksissa asiallisesti juhlavuoteen liit-
tyvistä kysymyksistä ja puolueen muistakin ajankohtaisis-
ta tehtävistä.

Näin voitaneenkin sanoa, että tilanne on kehittynyt
melko tyydyttävästi. On selvää, että ne vaikeudet ja mene-
tykset, joita on koettu, painavat kuitenkin yhä ja että
nekin toisaalta pakottaisivat meitä löytämään sellaista
toimintaa, joka auttaisi aktivoimaan puolueen jäseniä, ke-
hoittaisi keskustelemaan ja antaisi lujemman pohjan jalko-
jemme alle.

60-vuotisjuhlavuoden merkeissä tapahtuva toiminta
näyttää tällä tietämällä kuitenkin edistyvän ihmeellisen
hyvin. Toistaiseksi on täsmällisempiä tietoja saatu vain
puolueen hyväksi suoritettavasta varojen keräyksestä ja
nekin vain yhdistysten osalta. Nämä tiedot viittaavat sii-
hen, että yhdistykset ovat ilmeisesti olleet valmiit uhraa-
maan enemmän, kuin mitä me uskalsimme keräystä suunnitel-
lessamme toivoa.

60-vuotis-
juhlat

Puolueessa on tällä hetkellä kenttätöissä ainakin 18 Kenttätö
ihmistä enemmän kuin puoluekokouksen jälkeen. On selvää,
että tämä maksaa ja että tällaista toimintaa varten tarvi-
taan varainkeräyksiä ja aktiivista työtä puolueen hyväksi.
Mutta vain tätä tietä voimme ottaa takaisin ne vaikeat tap-
piot, joita olemme taistelussa kärsineet. Ja siltä joka ta-
pauksessa näyttää, että työpaikkatyö niin kuin rahankeräys-
työkin ovat sujuneet monin paikoin varsin hyvin, jopa yl-
lättävän hyvin.

Selostuksen johdosta syntyneessä keskustelussa käytet-
tiin useita puheenvuoroja. Niistä merkittiin pöytäkirjaan

seuraavaa:

T a n n e r: Hallituskysymyskeskustelu on päässyt ryöstäytymään irti, ja siinä käsitellään lähinnä kysymystä siitä, kuinka kauan tämä nykyinen hallitus voi jatkaa toimintaansa ja mihinkä keskusteluissa olisi pyrittävä. Olen ihmetellyt sitä, että myöskin sosialidemokraattien taholta on jouduttu keskusteluun mukaan. Pääasiassahan juttu on lähtenyt maalaisliiton omista piireistä, jotka eivät oikein näy ymmärtävän sitä, että hallitus, joka istuu vähemmistöhallituksena, eikä saa mitään aikaan, ei kuitenkaan ole kaikesta tuosta tietääkseenkään. Minulla on tilanteesta se kuva, että hallituskysymys ei ole aina-kaan tällä hetkellä ollenkaan semmoinen kysymys, joka voisi liikuttaa Sosialidemokraattista Puoluetta. Me teimme vuosi takaperin paljon työtä saadaksemme kunnollisen hallituksen, hallituksen, jolla olisi laajempi pohja ja kunnollinen ohjelma. Maalaisliitto turmeli hankkeen, kaatoi hallituksen, turvautui vieläpä epälojaalisiin keinoihin, sai apua kommunisteilta ja meidän oppositiolta. Me olemme nyt oikeastaan siinä ihanteellisessa asemassa, että voimme sivulta katsoa, kuinka ne pärjäävät, jotka tällaista ovat tehneet. Ja meillähän on aikaa odottaa. Luulen, että on ihan selvää, että jos nyt ryhdytään hyökkäämään tai käyttämään keinoja hyväksemme hallituksen kaatamiseksi, niin mikään, mikä oli joulun aikaan kestettävänäamme, ei muutu. Me emme pysty tällä hetkellä saamaan mitään kunnollisempaa aikaan.

Maalaisliiton täytyy selvittää tämä asia omassa keskuudessaan. Sen miehet ovat tahtoneet astua avainasemaan, osoittaa, että he pystyvät johtamaan tämän maan asioita. Ennen kuin he siinä suhteessa tarkistavat mielipiteitään

ja järjestävät omat rivinsä, mitään kunnollista uutta ratkaisua ei voida saada aikaan.

Maalaisliiton eduskuntaryhmää olisi vain rohkaistava, että se pyrkisi eroon siitä surkeasta politiikasta, jota maalaisliitto on harjoittanut vuosikausia, ja että se mieluummin pyrkisi eroon koko korsimolaisuudesta ja hankkisi itselleen uudet toimihenkilöt, joiden kanssa voisi edes luottamuksella puhua.

Tämä on minun käsityksissäni kiteytynyt lopputulos.

Minä siis jäisin rauhallisesti odottamaan. Ennen syksyä ei ilmeisesti voi tapahtua mitään, mikä toisi muutoksen tilanteeseen.

Toinen suuri kysymys on kysymys siitä, kuinka kauan nykyinen eduskunta voi istua. Sehän on täysin epäonnistunut työkapine. Sen epäonnistuminen johtuu suureksi osaksi siitä, että meidän riveissämme tapahtui valitettava hajaannus ja että ne 13 henkilöä, jotka käyttivät meidän ääniämme, ovat nyt jonkinlaisina vaakamestareina eduskuntatyössä. Se puoli, jonka taakse he heittyvät, on voitolla. Maalaisliitto nojaa kommunisteihin, meidän oppositiomme tukee sitä, joten sillä ryhmittymällä on aina käytettävissään toista sataa ääntä. Ei semmoinen tilanne voi jatkua kovin kauan, jokin selvitys tästä täytyy tulla. Eikä se voi tulla muuten kuin uusilla vaaleilla, jotka voisivat ensinnä hävittää epäsovun meidän riveissämme ja ehkä saisivatkin aikaan myöskin maalaisliiton äänien supistumisen ja - mikä vielä tärkeämpää - kommunistien äänien supistumisen. Mutta emme tälläkään asialla voi hätäillä. Tähtäimessä voisi silti olla työskentely siihen suuntaan, että nykyisen eduskunnan työ käy ennen pitkää mahdottomaksi.

Näihin kahteen kysymykseen minä omalta kohdaltani tahtoisin johtaa keskustelun. Ne ovat oleellisia kysymyksiä tule-

vaisuuteen katsoen.

Tietysti puolueemme sisäisissäkin asioissa on työtä vielä pitkäksi ajaksi. Mutta ilmeisesti me olemme tältä osin oikeilla linjoilla ja saavuttamassa tai kenties jo saavuttaneetkin aseman, jossa me voimme puolueen jäsenistölle vakuuttaa pystyvämme hoitamaan sisäiset asiat.

H i l t u n e n: Minä mielihyvin kuuntelin puheenjohtajan ajatuksia nykyisestä tilanteesta. Minä olen aivan samaa mieltä puheenjohtajan kanssa siitä, että tilanne on puolueen kannalta sellainen, että meidän on parasta katsella asioiden kehitystä ja olla ns. lojaalissa oppositiossa, ei niin, että hyväksymme mitä tahansa, vaan että arvioimme asiat tapaus tapaukselta emmekä heittele tarpeettomia kalikoita hallituksen kintuille. Sillä politiikka sittenkin on loppujen lopuksi sellaista, että tänä päivänä heitetty kalikka saattaa myöhemmin kalahtaa omaan nilkkaan. Minulla on siitä aikaisemmilta vuosilta monta kokemusta. Sen vuoksi jokainen tapaus täytyisi harkita erikseen. Työttömyysvakuutuslaki esimerkiksi näyttää menevän väärille raiteille, raiteille, joita ei oltu ajateltu Fagerholmin hallituksessa ja joita puolueemme ei voi hyväksyä.

Niissä oloissa, joissa me nyt olemme, olemme paljon paremmassa asemassa, kun olemme hallituksen ulkopuolella. Valtiontalouden tila on sellainen kuin se on. Jos sosialidemokraatit lähtisivät heittämään pelastusrengastaan, mitä muuta he saisivat palkakseen kuin haukkumiset? Minulla oli heti vaalien jälkeen se käsitys, ettei tämä eduskunta voi istua neljää vuotta. Ensinnäkin meidän puolueemme sisällä tapahtunut repeämä on sitä laatua, ettei sitä voi sietää neljää vuotta. Toiseksi koko viime vaalien tulos muodostui sellaiseksi, ettei se anna pitemmällä tähtäimellä täyttä turval-

lisuutta poliittisessa elämässä, vaan pitäisi tilanteeseen saada jokin parempi ratkaisu. Kuitenkin minusta tuntuisi, että vielä tämän ensimmäisen vuoden aikana ei ole kiirettä vaaleihin.

Erikoisesti kiinnittäisin huomiota Pitsingin mainintaan, että tilanne SAK:ssa on selviämässä. Se on miellyttävä toteamus. Mutta kyllä minä toivoisin, että myös se linja, jota Wälläri, Koutio ja muut edustavat, rauhoittuisi. Satamatyöläisten jutussa esim. näyttää syntyvän uusi risti-riita SAK:n ja tämän toisen linjan miesten välille. Eikö ole mitään mahdollisuutta saada neuvotteluja käyntiin? Puolueen puheenjohtajan pitäisi nyt sanoa, että meidänkin tahollamme on oltava vähän aikaa hiljempää, kunnes nähdään, mihin suuntaan tilanne SAK:n sisällä kehittyy.

M a n n i n e n: Jatkan siitä, mihin Hiltunen lopetti. Kiinnitin erityisesti huomiota Pitsingin mainintaan, että ammattiyhdistyspuolella on tilanne muuttunut ja muuttumassa. Minä en kylläkään katselisi tilannetta niin optimistisesti. Tilannehan on yleisesti otettuna se, että ammattiyhdistysliikkeen ulkopuolelle on jäänyt meikäläisiä ihmisiä hyvin paljon, paljon enemmän kuin heitä on niissä järjestöissä, jotka kuuluvat Ammattiliittojen Yhteistyöjärjestön piiriin. Nämä ihmiset todellakin odottavat ja odottavat, että ammattiyhdistysliikkeen piirissä olisi tapahtunut jonkinlainen suunnanmuutos. Totuus kuitenkin on, että mitään ei oikeastaan ole tapahtunut, ellei jonakin tapahtumana pidetä sitä, että skogilainen Heinonen on tullut skogilaisen Antikaisen tilalle. Heinonen koettaa hoitaa asiansa pelkästään taktikoimalla. Hän pyytää Helsingin kaupungin valtuustosta eroa, jotta sinne saadaan skogilaiselle ryhmälle vahvistusta ja jottei hänen itsensä tarvitse millään tavalla kantaansa määritellä;

ja sitten hän joutuu Vihtori Rantasen linjoille satamamiesjutussa.

Pulmasta on muodostumassa erittäin vaikea kysymys, joka ei minun käsitykseni mukaan ole meidän puolueellemme lainkaan eduksi. Paljon epävarmuutta on vallalla niiden ihmisten keskuudessa, jotka ovat joutuneet välikäteen ryhtyessään hoitelemaan ammattiyhdistyslinjoilla näitä selvittelytaisteluja ja havaitessaan, että heidän toiminnalleen ei anneta puolueen taholta minkäänlaista tukea. Vastapuoli, skogilainen falangi, saa jatkaa aivan entiseen tapaan niin työpaikoilla kuin ammattiosastoissa. Samaten on SAK:n johtoportaat.

Minä siis rohkenisin edelleenkin väittää, että SAK:n saralla ei ole tapahtunut mitään eikä ilmeisesti tapahdukaan, ellei asioita onnistuta kovalla taistelulla toisin hoitamaan.

H ä t i n e n: SAK:n juttu on sellainen, että jos tilanne tulee muuallakin samanlaiseksi kuin satamissa, niin kyllä sitä pelolla katselee sellainen, joka on ikänsä kuulunut ammattiyhdistysliikkeeseen. Jos joudumme kaikkiin järjestöihin, syntyy kaamea tilanne. Sen takia minun täytyy sanoa, että jos SAK:n kohdalla päästäisiin edes jotenkin järkevään ratkaisuun, niin kyllä rivimiesten käsityksen mukaan sen puolesta kannattaisi tehdä työtä. Olisin samaa mieltä kuin Hiltunen, että Yhteistyöjärjestönkin olisi oltava nyt hiljaa. Ei ole välttämätöntä lähettää sellaisia julistuskirjeitä kuin viime aikoina on lähetetty. Tavallisena ammattiyhdistys- ja kenttämiehenä sanon, että jos tilanne kehittyy samaksi kuin satamissa, se tietää meidän loppuamme. Sen takia toivon todella hartaasti, että sitä tietä, jota on yritetty, yritetään viimeiseen asti.

Uusista vaaleista sanoisin, että jos uusiin vaaleihin päästäisiin ensi keväänä, niin sen tuntemuksen mukaan, mitä tavallisilta työmailta saa, me voittaisimme sen, minä olemme menettäneet.

Vaatimus 40 tunnin työviikosta on eräs parhaita propaganda-aseita, mitä kentällemme on heitetty. Kautta linjan työmieskentällä kanta on se, että 40 tunnin työviikoon pitää pyrkiä. Ja siihen on olemassa eräitä teknillisiä mahdollisuuksia, sillä ei 5 tunnin lauantai ole työnantajalle mikään erityisen edullinen ratkaisu.

Sitten hallitukseen meno. Sitä on pohdittu varsin paljon työmailla. Oli miellyttävää kuulla puheenjohtajan käsitys asiasta, että meikäläisten ei olisi syytä ollenkaan osallistua hallituskeskusteluun. Eräänä päivänä Ilta-Sanomissa oli uutinen, että Hiltunen on antanut asiaa haastattelun. (Hiltunen: En ole antanut!) En sitä epäilytkään, mutta kentällä seurataan tarkoin asioita ja olisi odotettu, että väärät uutiset oikaistaan.

Antaa niiden nyt tosissaan mesoa, että nähdään, mihin vene menee. (Puheenjohtaja: Kerätään tulisia hiiliä heidän pänsä päälle!)

R a n t a l a: Yhdyn Hätisen lausuntoon, mikä koskee SAK:ta; samoin Hiltusen puheenvuoroon. Kuitenkin lisäisin: minä en usko alkuunkaan - voin olla väärässä -, että rantaslaisen siiven kanssa päästään asioissa sen pitemmälle. Epäilykseni perustuu siihen, että SAK:n ns. sosialidemokraattinen linja on kolmijakoinen. Pääsuuntia on kaksi: rantaslaiset ja heinoslaiset. Heinonen on käsitykseni mukaan heikko ja epäitsenäinen mies, vaikka onkin hämäläinen. Aika voi tehdä työtä, mutta ei tapaus Heinonen. Siihen minä en usko. Olin pikkuisen niin kuin uskomassa tapaus Heinosen, mutta tapaukset kaupunginvaltuustossa osoittivat,

ettei sillä pojalla mitään ryhtiä ole. Hän tekee niin kuin määrätään. Ja niin tuli Simonen valtuustoon. Kun varajäsen, Elli Nurminen pyysi vapautusta, niin Heinonenkin pyysi vapautusta, jotta Elli Nurminen saisi paikan! Minä en usko, että tilanne selkenee SAK:ssa. Kyllä sen selkiintymisen täytyy lähteä puolueen taholta, jos siihen on mahdollisuutta. Ehkäpä eduskuntaryhmän puitteissa voitaisiin jotain saada aikaan. Ilman sitä ei minun käsittääkseni SAK:ssa tapahdu ihmeitä. Kyllä minä tiedän, kenen leipää Heinonen syö. Eikä SAK:n valtuustossakaan tapahdu mitään. (Hiltunen: Ei eduskunnassakaan mitään tapahdu!) ... Jos Hiltunen väittää, ettei eduskunnassakaan mitään tapahdu, silloin tilanne jatkuu ja aika tekee tehtävänsä. Minä olen ainakin SAK:hon nähden toistaiseksi hyvin pessimistinen.

Mitä tulee hallituskysymykseen, hyväksyn puheenjohtajan mielipiteen siinä. Kuitenkin liikkuu ihmeellisiä huhuja, paitsi lehdistä myös jäsenistön keskuudessa ja maalaisliiton taholla, että meidän eduskuntaryhmällämme tai ainakin osalla sen miehistä on ollut vakavaa keskustelua maalaisliittolaisten kanssa siitä, miten hallitus saataisiin oikealle pohjalle. Tätä ainakin takakamareissa, kun tapaa maalaisliittolaisia ja meikäläisiä rivimiehiä, puhutaan, että tällaista keskustelua käydään kovasti. No, työpöydän ääressä kun istuu, ei politiikasta paljon tiedä. Työvaliokunnan kokouksia ei ole ollut. Onpa väitetty - se on tietysti pötyä! - että eräillä meikäläisillä olisi kova kiire päästä mukaan hallitukseen. Huhuillakinhan on aina vissi arvonsa ja vissi totuutensaakin.

Mitä sitten tulee vaaliasiaan, sen suhteen olen vähän vanhanaikainen ihminen. Puolue teki virheen, kun kan-

natti neljän vuoden vaalikantaan siirtymistä. Siitä pitäisi päästä pois. Tämän laatuaisessa tasavallassa ei vaalikausi saisi olla niin pitkä. Kansan täytyy antaa nopeammin sanoa sanansa. Nyt näyttää siltä, ettei eduskunta saisi istua kolmeakaan vuotta. Ja toiseksi: se kipeys eduskuntaan on niin hemmetin suuri, hyvä palkka kun on ja neljän vuoden kontrahti ja eläke-edut. (Kokouksesta: Ja vapaaliput!) Minusta tässä asiassa pitäisi saada korjaus aikaan. Olisi päästävä takaisin entiseen kolmen vuoden vaalikauteen ja saatava koko eduskuntahomma luottamusmiespohjalle - sitten työväenliikekin alkaisi seestyä. (Kokouksesta: Etteikö saisi olla ammatti?) Ei saa olla ammatti - tulee liian paljon herroja puolueen sisälle.

Lempi L e h t o: Yhdyn ajatukseen, että vaalit pitäisi saada aikaisemmin kuin vuonna 1962. On selvää, että skogilaiset häviävät vaaleissa, kun taas meidän puolueemme voi jälleen valloittaa suurimman ryhmän paikan eduskunnasta.

Maalaisliittolaiset puhuvat nyt kovasti siitä, että sosialidemokraatit pitäisi saada mukaan hallitukseen. Erään tilaisuuden jälkeen kaksi maalaisliittolaista esitti minulle tästä kysymyksestä semmoisen negatiivisen lausunnon, että kaksi meidän edustajaamme pitäisi saada jäämään pois hallituksesta, koska heitä on niin vaikea viedä lävitse. Kyllä te, hyvät toverit, tiedätte, keitä tarkoitettiin. Minä sanoin, että meillä on ollut sellainen tapa, että jos hallitukseen mennään, niin jokaisella puolueella ja ryhmällä täytyy olla oikeus määrätä itse ne henkilöt, jotka se antaa hallitukseen. Tähän keskustelu sitten, ihme ja kumma, katkesi. - Kaikessa siis tulee esille maalaisliiton määräämisvalta meidänkin puolueeseemme nähden.

Mitä sitten tulee ammatilliseen kysymykseen, niin olen samaa mieltä kuin Manninen ja Hätinen ja Rantala. Minäkään en liioin luota Heinoseen enkä nykyiseen SAK:hon. Minä olen vielä aktiivisesti mukana ammattiyhdistysliikkeessä, olen nimittäin Liiketyöntekijäin Liiton liittotoimikunnan jäsen, liiton, joka on Happonen vaikutuksesta minua lukuun ottamatta täysin skogilainen. Nyt meillä on edustajakokous kuukauden kuluttua, niin että he pääsevät minustakin. Alkuaan ei liittotoimikunta ollut niin yksimielinen; esim. Saarinen oli minun kanssani samoilla linjoilla, kunnes pelko paikan menetyksestä Liiketyöntekijäin Liitossa on hänetkin asettanut seinää vasten. Kaikkiin avainasemiin, esim. SAK:n valtuustoon, on valittu täysin skogilaiset henkilöt. Minutkin syrjäytettiin ja skogilainen pantiin tilalle. Aivan varmaa on, että edelleenkin tämä liitto - nyt tietysti yhteishengessä Heinosen kanssa - pyrkii miehittämään kaikki paikat skogilaisilla.

Ehkä Rantasen ja Heinosen välinen erimielisyys ammattiyhdistysliikkeessä johtuu vain siitä, että Heinosesta tuli ensimmäinen puheenjohtaja ja että Rantanen ei voi antaa sitä Heinoselle anteeksi. Mutta kovin läheistä yhteistyötä tuntuu olevan edelleenkin kommunistien kanssa. Minusta tuntuu, että Heinonen on sellainen mies, johon ei voi luottaa. Olen ollut kauan mukana ammattiyhdistysliikkeessä ja aikaisemmin yhteisissä joutunut tutustumaan häneen. Jos hän jotakin lupaa, niin tuskin hän sitä koskaan täydellisesti täyttää.

Satamatyöntekijäin juttu osoittaa, ettei Heinosella ole omaa tahtoa tai ettei Heinonen ole uskaltanut esittää omaa tahtoaan.

Mitä lopuksi tulee siihen, että meikäläisten ammattiyhdistysjohtajien, Koution ja muiden, ei olisi annettava tehdä mitään, vaan käskettävä olla hiljaa, siitä en osaa sanoa mitään. Mutta minusta tuntuu, että me voisimme odottaa SAK:n valtuuston kokousta - sehän on niin pian - ja siinä katsoa, onko SAK:ssa havaittavissa mitään tervehdyksen merkkejä.

P i t s i n k i: Kun ajatellaan suhtautumista ammatillisiin kysymyksiin, on todettava suuria muutoksia tapahtuneen sekä meidän puolueessamme että SAK:ssa ja ammatillisessa tilanteessa yleensäkin. Vielä vuosi sitten me kamppailimme puolueessa suurissa sisäisissä vaikeuksissa skogilaisuutta vastaan. Koko SAK resursseineen oli vaaleissa kytketty vetämään skogilaisten kelkkaa. Puolueessa on tämän jälkeen tapahtunut selvä muutos. Meillä ei ole enää mainittavampia vaikeuksia, vaikka tietysti harmeja siellä täällä yhä onkin.

Yhteen aikaanhan näytti siltä, ettei SAK:n politiikassa tapahdu mitään muutosta, vaan että se on jatkuvasti oleva samaa kuin Simosen politiikka. Silloin meidän taholtamme lähdettiin melkein yksimielisesti siitä, ettei tilanne selviä ennen kuin SAK ajaa itsensä tuhoon ja tilalle on saatava uusi ammatillinen järjestö. Nyt nähdään, että toinenkin tie on tullut käytettäväksi. Ei kukaan tietysti voi mennä ehdottomaan takuuseen Heinosesta ja hänen ryhmänsä mahdollisuuksista SAK:n puitteissa. Mutta käsittääkseni on niin paljon jo tapahtunut, että todella kannattaa katsoa, eikö tämä tie johtaisi yhä parempaan tulokseen. Kysymyshän on koko valtakuntaa koskevasta asiasta: siitä että SAK:ssa aikaisemmin harjoitetun politiikan takia kommunistien voima ja vaikutusvalta on aivan olennaisesti lisääntynyt ja että

vastaavasti demokraattisen työväenliikkeen vaikutusmahdollisuudet porvaristoon päin ovat heikentyneet. Nopein ja tehokkain tulos olisi saavutettavissa sitä tietä, että ammatillinen liike saataisiin yhtenäiseksi - mitä reaalisesti ottaen ei voida suorittaa muutoin kuin SAK:n puitteissa. Onko tämä mahdollista, se jää tietysti aikanaan nähtäväksi.

SAK:ssa on käsittääkseni tapahtunut koko joukko asioita; SAK on sanoutunut irti TTK:sta ja Päivän Sanomista. (Manninen: Näennäisesti, ei asiallisesti!) - Mitä tarkoitat sanalla "asiallisesti"?

M a n n i n e n: SAK omistaa noiden yritysten osakkeita edelleenkin.

P i t s i n k i: Mihinkäpä se osakkeensa pistää? Ne ovat SAK:n kirjanpidossa 5 miljoonan markan arvoisina, eikä niitä voi heittää ilman muuta pois. Kukaan ei halua niitä ostaa. Kyllä me olemme tulleet sellaiseen käsitykseen, että Heinosen joukko pyrkii irti Simosen joukosta ja haluaisi toimia. Sillä tavalla syntyvät edellytykset yhtenäisyyden palauttamiseen. Puheenjohtajan vaihdos ja vallansiirto Heinosen ryhmän hyväksi ei minun nähdäkseni ollut suinkaan vähäpätöinen, vaan hyvinkin tärkeä seikka.

Kun ajatellaan, mitä SAK:ssa voidaan tehdä, on otettava huomioon tämän nykyisen tilanteen vaikeus Heinosen ryhmän kannalta. Työvaliokunnan jäsenistä on ilmeisesti seitsemän Rantasen kannattajia, joten Heinosen ryhmän enemmistö työvaliokunnassa on varsin pieni ja osittain epävarma. Valtuustossa marginaali oli niin pieni, että jos kolme Heinosen kannalla ollutta kääntyy toiselle kannalle, niin enemmistö tulee Rantasen puolelle. Yksi näistä kolmesta on Jyväskylän Palander, joka on skogilainen, mutta toisaalta kuitenkin Heinosen kannalla. Meidän väkemme, sen verran kuin sitä

SAK:n valtuustossa on, äänesti yksimielisesti Heinosta. Ja Heinonen ja hänen sakkinsa tietävät, että ilman meidän taholtamme annettua selvää luottamuslausetta vallansiirtoa ei olisi saatu suoritetuksi. On siis rajansa, mitä Heinosen porukka voi tehdä, sillä sen valta on epävarmoissa kantimissa. Se tarvitsee vahvistusta itselleen. Minun käsittääkseni sen vahvistuksen voivat tuoda ainoastaan ne järjestöt, jotka nyt kuuluvat uuteen ammatilliseen keskusliittoon, tai sitten Kirjaliitto, joka on kummankin ulkopuolella. Muuta tietä käsittääkseni sellaista vahvistusta ei tule, vaan SAK on jatkuvasti voimattomuuden tilassa ja Rantasen peli saa jatkua. Rantasella on mahdollisuus saada jopa voimasuhteet käännetyksi. Se, mitä viime aikoina on nähty Päivän Sanomien, Maakansan ja Kansan Uutisten palstoilla, on lehtikampanjaa, jonka tarkoituksena on osoittaa, että toiveet, joita on rakennettu siitä, että SAK:n uuden johdon ja Sos.-dem. Puolueen johdon välillä syntyy sovinto, otetaan asiallisesti oikein. On selvää, että sovinnon syntyminen merkitsee Simosen poliittiselle ryhmälle kysymystä elämästä ja kuolemasta. Jollei ammatillinen liike sitä tue, ei sillä ole mitään pohjaa. Kun tiedämme, että Päivän Sanomien tappiot ovat 133 milj. markkaa ja että monta kymmentä miljoonaa markkaa on käytetty vaalitaisteluun ja uuden järjestönsä pystyttämiseen, ei liene epäilystäkään siitä, etteikö sillä taholla ole jo pitemmän aikaa pelattu rahoilla, joiden lähteen täytyy kauhistuttaa myös heikäläisiä ihmisiä.

Tässä on siis kysymys erittäin tärkeästä asiasta; kysymys on ruplia käyttävän Simosen ryhmän karkottamisesta ammatillisesta liikkeestä ja samalla sen poliittisesta eristämisestä. Siltä kannalta kysymystä käsittääkseni kannat-

taa katsella.

Mitä satamakysymykseen tulee, niin asiallisesti ottaen lienee niin, että satamamiesten yhdistys, joka kuuluu Wällärin ja Koution järjestöön, on oikeassa. Mutta ei näiden kysymysten pitäisi antaa sumentaa näkökantoja ja koko sitä suurta linjaa, johon meillä käsittääkseni on nyt jo varaa. Meillä on nykyisin varaa itsenäisempiin mielipiteisiin kuin aikaisemmin.

Kaikessa haluaisin korostaa, ettei kysymys ole siitä, että kävisimme omien ammattiyhdistysihmistemme selän takana kauppaa heidän myymisestään jollekin SAK:n heinoslaiselle johdolle. Siitä ei ole ollut missään vaiheessa kysymys. Viimeksi perjantaina, jolloin olin ohi menneen asiasta keskustelussa, sanoin - niin kuin muutkin ovat käsittääkseni sanoneet - ettemme lähde tekemään kunniatonta kauppaa. Mutta jos SAK:n nykyinen johto voi osoittaa, että sillä on halua ja kykyä tarjota kunnollinen ratkaisu ammatillisen yhtenäisyyden palauttamisessa, niin silloin meidän pitäisi kaiken järjen nimessä voida olla tässä mukana. Siitähän nyt vain on ollut, kaiken aikaa, kysymys.

S i n k k a: Hallitusjuttuun sanoisin, että tämän hetken kaikkein tärkein tehtävä on valmistautua uusiin vaaleihin. Sillä vaikka kuinka edullisilla ehdoilla pääsimme hallitusvastuuseen, niin pian tulisi esille asioita, joitten vuoksi olisimme jälleen ikävässä asemassa. Aina kun olemme menneet mukaan hallitukseen, on ensimmäisenä toimenpiteenä ollut elintarvikkeiden hintojen nousu. Nykyinen hallitus on pyrkinyt menemään päivän kerrassaan. Se on ollut viisas: ei mitään elintarvikkeiden hintojen nousua. Jos maalaisliittolaiset joskus tarvitsevat tukea, he antavat heti ikävät asiat meidän vastuullemme.

Päivän Sanomissa kerrotaan, että puolueen johto käy neuvotteluja jo presidentin vaaleja varten oikeistoryhmien kanssa. Ymmärrän lehden tyylin hyvin, mutta jotta jotkut yksityiset henkilöt eivät antaisi aiheita tällaiseen kirjoitteluun, kysyn, onko sellaisia neuvotteluja ollut ja minkä takia sosialidemokraattinen lehdistö ei ole huhuja torjunut. (P i t s i n k i: Minkäänlaisia neuvotteluja ei ole käyty.) Sitten pitää huhut lehdissä reilusti torjua.

H u r r i: Minä olen viime aikoina saanut kentän ihmisiltä lukuisia kirjeitä, ja kun eräs niistä on tullut juuri henkilöltä, jonka arviointikykyyn saa luottaa, ehkä saan kiinnittää huomiota tässä kirjeessä esitettyyn kysymykseen, pystyykö esim. maalaisliiton eduskuntaryhmässä todellinen maalaisliittolaisväki murtautumaan siinä määrin lävitse, että se saisi sanoilleen ja ponnistuksilleen myöskin kestävää katetta. Tässähän se suuri epämääräisyys on. (Lukee:) "Mikäli voitte ... ponnistelkaa uusien vaalien aikaansaamiseksi, vaikka tilanne ei ole yhtä hyvä kuin oli vuoden vaihteessa."

M a n n i n e n: Sinkan lausunnon johdosta sanoisin, että Päivän Sanomissahan on miltei joka päivä joku propaganda-juttu, joka on tarkoituksella rakennettu olemattomista aineksista. Kommunistithan ovat käyttäneet vuosikausia samaa konstia. He jäävät nyt toiseksi tässä vasikoiden kujanjuoksussa, sillä Päivän Sanomat on ottanut yliotteen. Siitä johtuu, ettemme me ole edes eväämme väräyttäneet lehden tuulesta temmattujen uutisten johdosta. Porvarillisella taholla on mahdollisesti ollut joitakin keskusteluja asiasta, mutta meillä ei ole niihin ollut osaa eikä arpaa.

P u h e e n j o h t a j a : Mielialat näkyvät kulkevan aika lailla samaan suuntaan.

V ä y r y n e n : Tahtoisin kiinnittää tässä yhteydessä huomiota vielä erääseen kysymykseen. Helsingissä on keskusteltu viime aikoina myöskin ulkopoliitiikasta ja tällöin esitetty sen suuntaisia ajatuksia, että sosialidemokraattien pitäisi jälleen lausua käsityksensä ulkopoliittisista kysymyksistä ja että kun Suomella ei ole pysyvästi puolueettoman, todella neutraalin maan asemaa, niin tuntuisi olevan paikallaan, että mekin ryhtyisimme tavoittelemaan, sanokaamme vähintään itävaltalaiseen tapaan puolueettoman maan asemaa. Kun tämä ajatus sinänsä on oikea, eikö olisi syytä harkita sen rekisteröimistä koko puolueemme ajatukseksi? Myöhemmin sitten voitaisiin harkita, minkälaisessa yhteydessä ja miten tuota ajatusta olisi ryhdyttävä viemään eteenpäin.

S i n k k a : Tyytymättömyys maalaisliiton politiikkaan on hyvin yleistä pienviljelijäpiireissä. Vennamolaiset voivat käyttää tätä seikkaa hyväkseen vaalitaistelussa. Lisäksi he voivat käyttää vaalitaistelussa hyväkseen meidän tekemiämme virheitä. Heidän lähtökohtansa on se, että he vievät ääniä sekä meiltä että kommunisteilta ja maalaisliitolta. Meiltä ehkä vähemmän, sitä on vaikea sanoa. Valittavaa on, että muutamat aktiivisessa sosialidemokraattisessa työssä mukana olleet miehet ovat lähteneet mukaan tähän uuteen pientalonpoikain puolueeseen. Mutta olisin sitä mieltä, että esim. kunnallisissa vaaleissa, jos tilanne täysin hallitaan, ei mikään silti estä hakemasta yhteistyötä juuri tämän porukan kanssa. Siten voitaisiin ehkä saada vasemmistoenemmistö kuntaan, jossa sellaista ei ole ennen ollut. Huomioon otettava tekijä Vennamon puolue

joka tapauksessa tällä hetkellä vaalien kannalta on.

P u h e e n j o h t a j a : Olisiko syytä koettaa vähän koota niitä ajatuksia, joita on esitetty. - Sikäli kuin olemme ensinnäkin voineet täällä käsitellä suhtautumista hallituskysymykseen, mielipiteet ovat kulkeneet jokseenkin tarkalleen samaan suuntaan, siihen suuntaan, että Sosialidemokraattisella Puolueella ei pitäisi olla ainakaan suurempaa kiinnostusta kysymyksen vireillä pitämiseen. Myöhempi kehitys on kokonaan riippuvainen siitä, miten mielipiteet kypsyvät maalaisliiton keskuudessa ja mitenkä johto siellä voidaan uudelleen järjestää. Me jäämme näin ollen odottavalle kannalle ja palaamme asiaan sitten, kun siihen meidän mielestämme on aihetta. Tämän ei silti tarvitse merkitä sitä, että me suhtautuisimme nykyiseen hallitukseen epälojaalisti. Hallitusta on asiallisesti kohdeltava ja suhtauduttava siihen sen toimenpiteiden mukaan, pitäen kuitenkin aina lujasti kiinni sosialidemokraattien omasta kannasta. - Sikäli kuin on ollut kysymys eduskuntavaaleista, näyttää yleinen käsitys tässä piirissä olevan se, että nykyinen eduskunta ei pysty ratkaisemaan esillä olevia kysymyksiä ja että se ei voi jatkaa toimintaansa koko valtakauttaan. Sen vuoksi olisi työkenneltävä siihen suuntaan, että vaalit aikanaan tulisivat suoritettaviksi ennen vaalikauden päättymistä. - SAK:hon nähden meidän on kai todettava se jo aikaisemmin esitetty kanta, että SAK on itsenäinen järjestö, jonka sisäisiin asioihin me emme saa puuttua, mutta että meillä siitä huolimatta on erittäin suuri mielenkiinto SAK:n sisällä tapahtuvaa kehitystä kohtaan ja että me mielihyvin olisimme avullisina SAK:n toiminnan normalisoimisessa sillä tavalla, että SAK pystyy kunnolla hoitamaan tehtävänsä ammatillise-

na keskusjärjestönä.

H i l t u n e n: Jos tämä kannanotto tulee sanomalehteen, olisi todettava, kuten Sinkka esitti, että puolue ei ole ollut missään neuvottelussa kokoomuksen eikä muidenkaan puolueiden kanssa.

P u h e e n j o h t a j a: Vastaako minun formulointini suunnilleen sitä, mitä mieltä asioista ollaan? Kannanottoa ei panna julkisuuteen, mutta meidän on pidettävä huoli siitä, että lehdistömme seuraa täällä vedettyjä linjoja.

Yhteenvedo hyväksyttiin tämän jälkeen yksimielisesti.

6 §. (40 §.)

Kenttä-
työ

Alustuksen kenttätöystä esitti järjestösihteeri Nevalainen.

N e v a l a i n e n: Niin kuin muistatte, puolueenuevosto teki päätöksen, että Sos.-dem. Opposition keskuselimeen kuuluvat henkilöt oli erotettava puoluejärjestöistä. Sen jälkeen opposition neuvottelukuntaan vedettiin uusia ja uusia nimiä. Nyt on tätä henkilöluetteloa lisätty siten, että jokaisessa piirissä on pidetty "piirikokoukset" ja valittu niissä "piiritoimikunnat" ja lukuisia alajaostoja. Nimet on lyöty sitten julkisuuteen ja ikäänkuin siten tyrkytetty näitä ihmisiä erotettaviksi. Nyt on jo tullut, niin kuin työjärjestyksestä ilmenee, kirjelmiä, jotka koskevat tätä samaa asiaa; tässä esim. on Oulusta tullut kirjelmä, johon on liitetty mukaan sanomalehti uutinen "Sos.-dem. Opposition" piirikokouksesta ja jossa luetellaan ne henkilöt, jotka ovat osallistuneet kokoukseen tai tulleet valituiksi eri toimikuntiin. Kirjelmä päättyy: "Koska tämä kokous on pidetty täysin salassa ja tarkoitettu puolueen vastaisen toiminnan lisäämiseksi piirimme alueella, tulee piiritoimikunta ilmeisesti ryhtymään puolueen sääntöjen ja puolueenuevoston

marraskuun 29. päivänä 1958 tekemän päätöksen mukaisesti toimenpiteisiin kurittomuuden estämiseksi ja kurittomuuteen syyllistyneiden henkilöiden rankaisemiseksi". Samalla piiritoimikunta pyytää kiireellisesti ja viimeistään 17.4.1959 mennessä puolue-toimikunnan lausuntoa ko. asiasta. (Liitteet n:ot 33 ja 34/Ptk.4/59.)

Näitä kirjeitä tulee eri järjestöiltä, niin peruskuin piirijärjestöiltäkin, joten meidän täytyisi nyt sitten määritellä linjamme: miten me tulemme suhtautumaan niihin, joista erottamispäätöstä ei vielä ole, mutta jotka on valittu järjestäytyneen opposition alaorgaaneihin. Uskallan tehdä sellaisen ehdotuksen, että me jättäisimme tämän asian valmistavaksi ja esitettäväksi puolueenuevostolle, joka kokoontuu kuukauden kuluttua, varsinkin kun tiedetään, että opposition uuden keskusjärjestön perustamistilaisuus on tässä välillä, 6. päivänä ensi kuuta.

Sikäli kuin tiedämme tästä simoslaisten aikeesta, heillä ei ole tarkoitus perustaa vielä varsinaista puoluetta, vaan eräänlainen "keskusjärjestö", johonka ne, jotka on erotettu puolueesta, tultaisiin kokoamaan. Ilmeistä lienee, että he saattavat sallia liittoon kuuluvan myös sellaisia tasapainoyhdistyksiä, joita ei saada kokonaan puolueesta irroitetuksi. He noudattaisivat samaa menettelyä kuin Wuokon Urheilun Tuki, sitä "että saatte kuulua liittoon, kunhan kuulutte meillekin". Luulen, että tämänlaatuinen heidän aikeensa on.

Tällä hetkellä tiedetään, kuinka paljon on erotettu yhdistyksiä ja paljonko ne merkitsevät jäsenmäärissä. Yhdistyksiä on erotettu 17, ja niistä yksi on tullut takaisin. Menetys merkitsee 1000 jäsentä. Neljä yhdistystä pitäisi vielä erottaa. Niissä on 849 jäsentä. Opposition käskettävissä las-

ketaan olevan kaikkiaan satakunta yhdistystä, joiden jäsenmäärä on yhteensä yli 4000. Sen lisäksi on joukko tasapainoyhdistyksiä. Tietenkin on tämän puolueen takanakin olevissa yhdistyksissä sellaisia henkilöitä, jotka ovat lähtemässä ja jo lähteneetkin mukaan uuteen yritykseen.

Tämä tästä.

Mitä sitten kenttätööhön tulee, Pitsinki jo mainitsikin, että meillä on ollut työssä väkeä hyvin. Työmme on kohdistunut toisaalta tämän juhluvuoden toimenpiteisiin ja toisaalta kenttäverkoston luomiseen. Mainittakoon, että kommunisteillahan puolueen säännöt ovat sellaiset, että puoluetö voi olla todella tehokasta. Meidän organisaatiomme on paljon ylimalkaisempi ja hajanaisempi. Sotien jälkeen luomamme kenttäverkosto oli parhaimmillaan vuosina 1950-1952, mutta alkoi sen jälkeen rämettyä. Osaksi tämä johtui siitä, että v. 1952 pidetyn puoluekokouksen jälkeen puoluetoimikunnassa olleet ammattiyhdistysliikkeen edustajat ilmoittivat, että minkäänlaista ay-jaostoa ei puolueessa tarvita, vaan että sosialidemokraattinen ammattiyhdistysliike hoitaa myöskin poliittisen puolen työpaikoilla. Tällä päätöksellä romutettiin silloinen kenttäverkostomme.

Nyt me olemme lähteneet siitä, että yritämme ensiksi panna kuntoon työpaikkaverkoston, jota luomassa on tällä hetkellä 7 miestä. Heidän tehtävänä on yksinomaan tämän työn tekeminen. Työ on meneillään, ja paikka paikoin on jo päästy pitkällekin. Kun kaikki kuitenkin on luotava alusta ja kun toisaalta ammattiyhdistysliike on komprometoinut itsensä skogilaisuudella, niin työ on useissa työpaikoissa vaikeata ja eteneminen hidasta. Mutta kuten sanottu, melko pitkällä jo ollaan. Ja luulen, että kun vuosi on lopussa, olemme valmiit vaikkapa vaalitaisteluunkin.

Alueorganisaation osalta taasen voisin mainita, että nyt piirikokousten ohi mentyä kutsumme eri piireissä kokoon ns. kuntapäälliköt - jos tässä nyt matkisi maalaisliittoa - ja pohdimme organisaatiokysymykset selviksi yhdessä heidän ja piirisihteerien kanssa.

Entiseen kenttäverkostoon verrattuna tätä nykyistä on yksinkertaistettu sikäli, ettei meillä nyt ole eri portaissa erikseen valittuja urheilu-, osuustoiminta-, sivistys- jne. jaostoja. On vain yksi kenttäverkosto, toisaalta työpaikka-, toisaalta alueverkosto, joka hoitaa kaikki sille jätetyt työt, ja tietysti myös vaalitaistelut.

Keräyksessä on varsinkin lahjakirjalinjalla petytty mieluisasti. Emme uskoneet sen ottavan niin hyvää tulta. Ja sikäli kun on saatu hajatietoja keräysasiamiesten suostuttamasta kuponkikeräyksestä, niin siinäkin suhteessa olemme melkoisesti onnistuneet, joten melkoista kokonaistulosta voidaan odottaa.

Juhluvuoden valmistelut, maakuntajuhlat, Porin lippujuhlat jne. näyttävät saavan hyvin myönteisen vastaanoton. Tosin näihin asioihin on tällä kertaa paneuduttukin aivan erikoisella huolella.

Toivottavasti syksyn juhlat toiminta, joka tapahtuu perusjärjestöittäin, menee samojen nuottien mukaisesti.

Muutama sana ammattiyhdistysliikkeestä. Jonkinlaisena tervehtymisenä voitaneen pitää sitäkin, että puolueen toimitsijat voivat jälleen keskustella ammattiyhdistystoimitsijain kanssa. Muutama kuukausi sitten ei edes päivää sanottu. Nythän me seurustelemme kuin sivistyneet ihmiset konsanaan ja sovimme asioista ja niiden hoitamisesta, onpa toinen osapuoli pyytänyt ymmärtämystäkin, kun eivät voi

edetä niin nopeasti kuin meidän taholtamme ehkä toivottaisiin. Luulen, että selvä SKP:n tukemisvaihe, skogilainen vaihe, on päättymässä. Ollaan ikäänkuin puolueettomassa vyöhykkeessä. Pyrkimyksenä on tietysti puolueeton ammattiyhdistysliike sosialidemokraattien johtamana, ja sellaiseenhan on, minä uskon, mahdollisuuksia, jos kohta se varmasti viekin oman aikansa.

Sitten vielä kentästä. Luulen, että Vennamolle olisi onnellista, jos vaalit olisivat pian, jolloin hänen puolueensa voisi tulla ikään kuin tuntemattomana tekijänä markkinoille ja sen voima olisi toisenlainen kuin se on sen jälkeen kun on pidetty kunnallisvaalit tai valitsijamiesvaalit. En uskoisi tämän pienrakentajain puolueen pystyvän vallankumouksia järjestämään. Tosin sillä Pohjois-Savossa on kyllä tuulta purjeissa. Parhaimmillaan ollen Vennamon puolue voi saada viisi kansanedustajapaikkaa, lähinnä kai kolme on kuitenkin todellinen luku. Mutta sen sijaan tietysti voi niissäkin piireissä, missä puolue ei saa edustajaa läpi, maalaisliitolle koitua paljon harmia.

Ne muutamat miehet, jotka meikäläisistä ovat Vennamon leiriin siirtyneet, on tutkittu eivätkä anna aihetta huolestumiseen. Lääperi, joka oli mukana uuden puolueen perustavassa kokouksessakin, on ollut muutaman vuoden viime kunnallisvaaleista lähtien meidän puolueemme jäsenenä. Hänet vedettiin kunnallisvaaleissa listoille sen takia, että hänen toivottiin asutusneuvojana saavan paljon ääniä, ja että hän ei ollut päässyt maalaisliiton listoille. Tyypillinen onnenonkija. Sitten on Jalasjärven Sorjonen, vanha kunnallismies, jonka kannatus puolueessa oli laskenut hänen elämäntapojensa johdosta. Kunnollista väkeä ei tietääkseni ole pientalonpoikiin mennyt ollenkaan.

Sitten se Tampereella tapahtunut vaalirikos, jonka jo tiedättekin. Sitä selviteltiin omassa keskuudessa. Kaksi toimitsijaa lähti kunnallisjärjestöstä syyllisinä. Piirikokousedustajista sovittiin sovinnolla. Sen jälkeen kun varsinkin Päivän Sanomien palstoilla on kirjoiteltu, että rikoksia olisi tehty molemmin puolin, eräät järjestöt ovat lähettäneet piiritoimikunnalle kirjeitä, jotka piiritoimikunta on toimittanut edelleen puoluetoimikunnalle. Kirjeiden lähettäjänä ovat Viinikan Nekalan Sos.-dem. Yhdistys, Tampereen Sos.-dem. Klubi ja Tampereen Metallityöntekijäin Sosialidemokraattinen Yhdistys. (Liitteet n:ot 35,36,37, 38, 39 ja 40/Ptk.4/59.)

P i t s i n k i: Tämä tamperelaisten asia on hoidettu alkuvaiheessa sikäli, että me, Lindblom ja minä, saimme puheenjohtajalta valtuuden mennä Tampereelle neuvottelemaan tarkoituksena saada aikaan selvitys ja sovinnollinen ratkaisu. Onnistuimme tehtävässä vain puoliksi. Kaksi kunnallisjärjestön toimitsijaa pyysi painostuksesta eroa ja piirikokousedustuksesta sovittiin. Sen jälkeen jäi tapeetille kysymys kunnallisjärjestön hallinnasta. Järjestön johdon miehitti toinen puoli yksinään.

Luultavasti ei olisi viisasta ottaa puoluetoimikuntana virallista kantaa jatkotutkimuksiin nähden. Jos tamperelaiset itse katsovat saavansa jotakin aikaan, vähin äänin ja ilman mitään julkista melua, se olkoon heidän asian. Jos tutkimuksissa tulee esille sellaista, mikä kaipaisi puoluetoimikunnan kannanottoa, se on toinen ja myöhemmän vaiheen asia.

P u h e e n j o h t a j a: Antaako selostus aihetta keskusteluun?

S i n k k a: Piiritoimikunnan jäsenenä sanoisin tä-

hän Tampereen juttuun, että piiritoimikunnan yksimielinen kanta on se, että tämä vaalirikos kuitataan liian vähällä, varsinkin kun on varmaa, että todelliset syylliset ovat vielä selvittämättä. Tampereella on paljon sellaisia raukkamaisia ihmisiä, jotka käyttävät hyväkseen Pitsingin tarkoittamia kahta toimitsijaa. Väitetään lisäksi, että nämä väärinkäytökset eivät olisi läheskään ainoat. Tämä on ensimmäinen, joka on tullut näin perusteellisesti selvitettyksi. Sen vuoksi piiritoimikunta päätti vedota puoluetoimikuntaan, että se sanoisi käsityksensä siitä, onko sellainen normaalia järjestöelämää, että rikos voidaan kuitata semmoisilla kompromisseilla kuin mikä Tampereella puoluetoimikunnan edustajien siellä käydessä tehtiin, vai onko juttu todella selvitettävä. Piiritoimikunnan yksimielinen kanta oli, että jos todelliset syylliset otetaan selville ja saatetaan vastuuseen, tämä selvittäisi tilanetta ja puolue-elämää Tampereella huomattavasti. Nyt todelliset syylliset kieräilivät ja uhrasivat toimitsijat, joilla ovat tähänkin saakka kaikki likaiset työnsä teettäneet, ja saivat itse säilyttää nimensä puhtaina. (P u h e e n j o h t a j a: Onko piiritoimikunta omalta osaltaan mitään tutkimusta suorittanut ja onko sillä esitettävänä meille mitään lähtökohtaa?) Ei tällä hetkellä ole. Että rikos selvisi, on paljon, mutta ketkä teettivät työn toimitsijoilla, se pitäisi myös saada selvitettyksi.

K a i v o l a: Muutama sana Tampereen jutusta. Olen kahdeksan kuukauden aikana koettanut paneutua asioihin Tampereella ja kuitenkin olen yhä alläkällä. Ratkaisu, joka tehtiin - päätös, ettei asiaa viedä raastupaan - oli oikea. Jos joka asiasta käydään käräjätupaa, kansa rupeaa meitä kammoksumaan. Sen takia olisin tässä asiassa aivan

samaa mieltä kuin Nevalainen ja Pitsinki. Jos jotakin voidaan tehdä piiritoimikunnassa, se on tehtävä, mutta raastupaan ei ole lähdettävä.

Mitä tulee kunnallistoimikuntaan, se käsittää 15 henkilöä. Kunnallisjärjestön enemmistö tarjosi vähemmistölle kuutta paikkaa, mutta puoluelinja ei niitä huolinut. Minusta se oli väärin tehty. Paikat olisi pitänyt ottaa.

P i t s i n k i: Tampereen tilanne on periaatteessa selvä. Tehtävämme puoluetoimikuntana ei suinkaan ole saikata, vaan päinvastoin pyrkiä olojen rauhoittamiseen. Jollei piiritoimikunta voi osoittaa jotakuta uutta rikollista, en usko, että mekään summamutikassa voimme lähteä määräämään tai edes suosittelemaan tutkimuksen suorittamista.

H u r r i: Puheenjohtajan luvalla toisin keskusteluun kenttätöön osalta erään sellaisen vanhan, tutun ja meille epämiellyttävänkin asian, joka kuitenkin suuresti voisi vaikuttaa kenttätöömme menestymiseen vastaisuudessa. Se on kysymys suhtautumisesta Työväen Urheiluliiton tapahtumiin. Täällä oleva kaarti ei liene ainoa, joka toivoisi, ettei asiaa enää suuremmin olisi olemassakaan.

Pelkästään poliittisesti ei ole samantekevää, kenen hallussa ne TUL:n piirijärjestöt ja toimitsijat ovat. Kentällä kehitys johtaa tällä loholla vaikutusvallan vaaralliseen kasvuun. Sen vuoksi asialle ei pitäisi viitata kintaalla. Kun meikäläinen väki loppuun riitoihin kyllästynään ja ennen kaikkea tappioon alistuneena jää syrjään, niin Sirola-Opiston käyneet kommunistit ovat kaikkein innokkaimpia ottamaan nuoret ohjattavakseen.

On kaksi mahdollisuutta. Toinen on se, että annetaan tilanteen jatkua, niin kuin se nyt olosuhteiden pakosta on jatkunut. Toinen on se, että yritetään vetää Työväen

Urheiluliitosta ja sen vaikutuspiiristä pois kaikki sosialidemokraattinen väki, mikä siellä on pois vedettävissä. (P u h e e n j o h t a j a: Mihin se veisi?) Joukot täytyisi koota uudelleen.

Etelä-Hämeen sosialidemokraattinen urheiluväki on ollut koolla ja lähettänyt puolueen urheilujaostolle kirjelmän, jossa sanotaan: "Kokous kehoittaa puolueen urheilujaostoa ryhtymään kiireellisiin toimenpiteisiin TUL:n sos.-dem. urheiluväen kokoamiseksi ja säilyttämiseksi sos.-dem. työväenliikkeen yhteydessä. Parhaiten tämä kokouksen mielestä tapahtuu siten, että seurat liittyvät joko välittömästi tai perustettavien piirielinten kautta Urheilun Tukeen."

Tiedetään, että Urheilun Tukeen liittyminen on helppo suorittaa, mutta päätöksen toteuttaminen on hankalaa. TUL:n Saimaan piiri liittyi Urheilun Tukeen piirikokouksessa vahvistetulla päätöksellä. Nyt se on sen tilanteen edessä, että sen on tämän kuun viimeisenä päivänä peruutettava tämä päätös uhalla, että se muuten erotetaan TUL:sta. TUL:n Uudenmaan piiri on ollut saman uhan alaisena, mutta selviytynyt siitä pienemmillä vaurioilla.

Jokin aika sitten työvaliokunta teki päätöksen, että puolue osallistuisi yhden sellaisen toimitsijan palkkaukseen, jonka palkasta 2/3 tulisi muulta taholta. Tätä päätöstä emme ole ottaneet toteutettavaksi, kun se on sittemmin kuitenkin tuntunut ikään kuin liian vähäiseltä ja merkityksettömältä. Pitääkö puoluetoimikunta tilannetta sellaisena, että meillä ei ole mahdollisuuksia käydä sellaiseen kampanjaan, jolla sosialidemokraattien vaikutus urheilevan nuorison keskuudessa voitaisiin uudella tavalla turvata, vai pitääkö se tärkeänä, että tällainen kampanja ja taistelu sittenkin nostettaisiin?

P u h e e n j o h t a j a: Olisiko oululaisten asiassa sopiva ratkaisu se, minkä Nevalainen ehdotti, että kysymys valmistellaan ja viedään puolueen neuvostoon saakka, mutta että sikäli kuin on kysymys vaarattomista tapauksista, joissa yksityisiä henkilöitä erotetaan järkyttämättä asianomaisen järjestön asemaa, niissä annetaan järjestöjen toimia sääntöjensä mukaisesti?

Hyväksyttiin.

P u h e e n j o h t a j a: Mitä tamperelaisten vaatimukseen lisätutkimusten suorittamisesta tulee, puoluetoimikunta sellaisenaan tuskin voi sellaista asiaa suorittaa, ainakaan ennen kuin osoitetaan joku jälki, jota se voi ryhtyä seuraamaan. Piiritoimikunnalle jää vapaa valta suorittaa kaikki ne tutkimukset, joihin se pystyy.

Hyväksyttiin.

P u h e e n j o h t a j a: Mitä Hurrin esittämään TUL:n juttuun tulee, niin se on niin laajakantoinen kysymys, ettei täällä voida yhden alustuksen pohjalla siihen puuttua. Jos asiassa aiotaan jotakin tehdä, täytyy se pohtia valmiiksi urheiluväen yhteisessä kokouksessa. Se, mitä tehdään, on sitten tehtävä yhtäaikaaisesti.

H i l t u n e n: Olen levottomana katsellut tätä asiaa sen vuoksi, koska vähitellen yksi ja toinen sosialidemokraatti putoaa pois TUL:sta ja tilalle tulevat kommunistit. Sen vuoksi tämä asia on tärkeä. En oikein käsitä, etteivät vanhat sosialidemokraatit, Martin ja hänen mukansa olevat, käsitä, kuinka TUL hiljalleen luisuu kommunistien käsiin.

N e v a l a i n e n: Kiireisin tehtävä tässä on ottaa kanta Saimaan piirin kysymykseen, Saimaan piirin, joka aprikoi, minkä tien valitsisi: pysyäkö edelleen Urheilun

Tuessa vai erota? TUL kiristää sitä rahalla. TUL:n johto sanoo, että jos ette eroa, emme tue piiriä rahallisesti. Onko niin?

H u r r i: On, suurin piirtein.

S a a r i n e n: Urheilukysymys on tärkeä asia, ja pitäisi saada ratkaisuun pitkällä tähtäimellä. Me olemme Satakunnassa tämän asian kanssa tehneet paljon työtä. Meillä on ollut melko helppoa. Viime piirikokouksesta saakka on selvästi oltu oikeilla linjoilla. Mutta kun me nimme viime piirikokoukseen, eivät kaikki sosialidemokraatit enää saapuneetkaan sosialidemokraattien ryhmään, vaan tekivät oman ryhmänsä, jossa skogilaiset, martinilaiset ja kommunistit vetivät yhtä köyttä. Voimat riittivät nipin napin vieläkin, ja niin teimme piirikokouksessa päätöksen, jolla piiritoimikunnalle annettiin vapaat kädet, ja jossa katsottiin, että jollei TUL:n avustusta ole odotettavissa, pitää asiat järjestää niin, että urheilutoimintaa joka tapauksessa voidaan jatkaa - tarkoitettiin, että voidaan tarvittaessa liittyä Urheilun Tukeen.

Siivonen oli liiton edustajana piirikokouksessa ja sanoin, että kyllä he suhtautuvat TUL:ssa myönteisesti Satakuntaan. Mutta rahaa ei ole tullut. Kun meillä oli TUL:n 40-vuotispäivä, pidimme juhlakokouksen, jossa kaikki, TUL:n ansiomerkin saaneet päättivät lähettää liittotoimikunnalle kirjelmän, jossa paheksuttiin liiton suhtautumista ja vaadittiin selvyyttä asioihin. Kirjelmän hantään liitettiin uhkavaatimus, että jollei jotakin myönteistä tapahdu, niin tapahtuneesta vedetään selvät johtopäätökset. Mutta mitään ei ole tapahtunut. Sitten lähetimme liiton puheenjohtajalle Martinille kirjelmän ja pyysimme häntä tulemaan Satakuntaan. Martin lähetti ilmoituksen, että hän

voi tulla, mutta että hänen pitäisi tietää, mitä tapahtuu, sillä muuten hän ei lähde. Ilmoitimme, että on tarkoitus keskustella avoimesti asioista, mm. siitä, ettei liitto anna avustusta Satakunnan piirille. Nyt siis pitäisi puolueen taholta selvästi sanoa, miten puolue suhtautuu tällaiseen tilanteeseen. Tilanne on vähän hullunkurinen. Jokaisessa kunnanvaltuustossa, jossa Työväen Urheiluliiton alainen seura pyytää apurahaa, joudumme työskentelemään sen puolesta. Kukaan ei kehtaa anomuksia vastustaa, koska myönnämme sellaisia porvareillekin. Tilanne on nurinkurinen. Tapasin kerran entisen ystäväni Olavi Järvelän, joka sanoi, että "Kaikki järjestyy". En usko enää. Samanaikaisesti tapasin muitakin TUL:n johtomiehiä, ja he sanoivat, että on käyty jotakin neuvottelua. Minusta olisi virhe jäädä pois tehtävästä, johon on valittu. Sen sijaan pitäisi ruveta esittämään vastalauseita pöytäkirjaan. Teimme virheen, kun uskoimme aikanaan olevamme herrasmiesten kanssa tekemisissä. TUL:n liittotoimikunnasta ei olisi pitänyt lähteä pois. Nyt meidän laatimamme säännöt ovat meitä vastaan. TUL:n asioihin emme pysty niin kauan kuin Martin istuu sen johdossa. Minulla on kuitenkin se käsitys, että muutokset SAK:ssa voisivat vaikuttaa TUL:oon. Henkilöt, jotka ovat olleet mukana TUL:n toiminnassa, alkavat väsyä ja toivovat tukea.

P a a n a n e n: TUL:n asia on tällä hetkellä vaikea erityisesti sen johdosta, että puolueen mahdollisuudet rahallisen tuen antamiseen ovat niin vähäiset. Pitäisi estää TUL:n avustaminen yhteiskunnan varoilla, koska sellaisia varoja ei saada myöskään Urheilun Tuelle.

P u h e e n j o h t a j a: Tässä asiassa ei kai tällä kertaa voida tehdä mitään päätöksiä?

Merkittiin.

7 §. (41 §.)

Ajankohtai-
sia kysy-
myksiä

Työjärjestyksen seitsemännen kohdan mukaisesti kokous kuuli puoluetoimikunnan jäsenen Väinö Leskisen alustuksen puolueen kannanmäärittelyä kaipaavista ajan-kohtaisista kysymyksistä. Alustus oli osaksi kirjalli-nen, osaksi suullinen.

Kirjallinen osa Leskisen alustuksesta seuraa pöy-täkirjaa liitteenä. (Liite n:o 41/Ptk.4/59.)

Alustuksen suullisesta osasta merkittiin pöytäkir-jaan seuraavaa:

L e s k i n e n: Toisin sanoen: ei voida keksiä mitään uutta. Mutta minusta se on hyvä asia. Se osoittaa, että me olemme oikealla pohjalla. On vaikea keksiä sel-laisia propagatatemppuja, joilla voisi kansan sellaise-naan saada heräämään, mutta on ihme, jollei tässä ti-lanteessa saada aikaan sellaista heräämistä, kun kaik-kialla tulee vastaan tietyn sisärenkaan - varmasti kauko-ohjattu - toiminta. Meillä on korkeilla paikoilla liian paljon ihmisiä, jotka käsitykseni mukaan ovat sidottuja venäläisten asioiden hoitamiseen. Katsokaapa vain, mitä tapahtuu parhaillaan valtioneuvostossa, kor-keita virkamiespaikkoja myöten. Paljon on aivan jär-jestelmällistä Tamminiemeen kutsumista ja ihmisten tent-taamista. Jollei yksi onnistu, niin herra Korsimo jär-jestää seuraavan. Nyt on käynnissä puolustustaistelu. Joulun tienoilla viime vuonna elettiin tavallaan Lei-non kukistumisen jälkiaikaa. Nyt me olemme paljon vaka-vammassa tilanteessa. Emme voi mitään sille, että työ-väenliike on hajallaan. Mutta aika pitäisi käyttää hy-väksi niin, että me saisimme porvaritkin hereille. Jos

me pikkuhiljaa olemme suostuvaliset juoksemaan myöntyjäin myötä, niin täällä ei kohta ole yhtään ryhmää, joka pys-tyisi panemaan riittävästi vastaan. Mutta vaikka kaiken pohjasävy on tällainen, se ei ole pessimismia. Tässä on nyt se piste, jossa pitäisi jälleen tuoda ankarasti esil-le vanhat tärkeät periaatteet ja tehdä kansallisiksi asi-oiksi niin teollistaminen kuin työttömyyden torjuminenkin, tehdä ne niin isoiksi kvaliteettiasioiksi, että jokainen ne käsittää. Meidän täytyy asettaa itsellemme niin korkeat sosiaalipoliittiset vaatimukset ja teollistamisen vaatimuk-set, että me voisimme säilyä itsenäisinä. Ja tämä pitäisi tehdä selväksi myös työnantajille. Jos tässä vain asetetaan komiteoita, jotka eivät aikaansaa mitään muuta kuin mietin-töjä, niin toivottomuus ja uskonpuute valtaa alaa, mutta jos me pääsemme siihen, että vaatimuksemme konkretisoidaan yh-teisymmärryksessä porvarillistenkin ryhmien kanssa, niin 1950-luvun kriisit alkavat olla elettyä elämää, ja me voim-me niistä selviytyä. Tähän meidän olisi nyt keskityttävä. Ei pitäisi säikkyä myöskään suoria neuvotteluja - viralli-siakaan neuvotteluja - eri tahoilla. Kyllä kai olisi aika niitäkin jo käydä, ja toivon mukaan myös päästä tuloksiin.

P i t s i n k i: Niin, ajatus tästä Leskisen äskeises-tä teemasta konkretisoitui, kun me kerran lähdimme eduskun-nasta ja kiersimme pari kertaa Töölönlahden ympäri. Lähdim-me keskusteluissamme teollisuus- ja talouskysymyksistä. To-tesimme, että teollistaminen ja työttömyys sellaisinaan, aja-tuksina, ovat menneet kansaan, mutta että me emme ole saaneet niistä toiminnan ja propagandan kannalta viime aikoina esiin mitään erityisempää uutta ja voimakkaammin vaikuttavaa. Nämä teollistamiskysymykset kytkeytyvät tietysti myös hallituspo-litiikkaan.

Aikaisemmin aamupäivällä täällä jo käsiteltiin asennettamme hallituskysymykseen ja suhtautumistamme uusien vaalien mahdollisuuteen sekä puolueen ja eri työväenjärjestöjen omien asioiden hoitamista. Minusta tuntuu, etteivät nämä aamupäivän linjamme olleet vähimmässäkään määrin ristiin riidassa sen kanssa, mitä tuossa äskeisessä alustuksessa korostettiin. Minä luulisin, että esim. lehdistöä ja yleisen mielipiteen muokkausta varten saattaisi näistä asioista kenties löytyä jonkin verran uusiakin näkökohtia ja että niitä kannattaisi pohtia, pohtia siinä nimenomaisessa tarkoituksessa, että syntyisi täsmällisiä esityksiä, paitsi lehdistön toimintaa varten, joissakin tapauksissa myös eduskuntaryhmässä esille otettaviksi. Tältä varalta on ajateltu, että kenties kannattaisi panna muutamia henkilöitä katsomaan, löytyisikö, jos asioita katsottaisiin hyvin yleisesti, hyvin korkealta katsovasta näkökulmasta, noista ajatuksista jotakin sellaista uutta hyödyllistä ja käyttökelpoista, jota me tällä hetkellä emme vielä hyväksemme käytä. Kenties pienen komitean velvoittaminen tutkiskelemaan tilannetta ja etsimään ideoita olisi paikallaan.

P u h e e n j o h t a j a: Minä ajattelen lähinnä mielialakysymystä. Alustuksen ajatukset pitäisi saada laajempien piirien tietoon. Ne herättäisivät ihmiset ajattelemaan, missä ollaan ja mihin mennään, ja vahvistaisivat heidän uskoaan. Mikäs tie olisi paras? Vappupuheisiin alustus ei enää oikein ehdi, mutta tuleehan niitä muitakin puhetilaisuuksia.

L e s k i n e n: 60-vuotisjuhla!

H i l t u n e n: Teollistamisohjelmat on otettu pirteästi vastaan. Erikoisesti Fagerholmin hallituksenhan niitä piti ajaa eteenpäin. On vain valitettavaa, että asia on nyt näivettynyt paikalleen. Kyllä me voisimme jo tässä kokouksessa

asettaa toimikunnan, joka vetäisi alustuksesta johtopäätökset ja esittäisi työvaliokunnalle tai tulevalle puoluetoimikunnan kokoukselle. Ehdottaisinkin toimikuntaan heti suoralta kädeltä Tanneria, Lindblomia, Leskistä ja Pitsinkiä. Asia sinänsä on sen arvoinen, että siitä kannattaa neuvotella. Avoimet neuvottelut eri puolueiden kanssa ovat aina hyväksyttäviä. Sen sijaan kulissien takaisia neuvotteluja pitää aina välttää. Avointa ja reilua peliä voi aina puolustaa.

L e s k i n e n: Niin, puheenjohtaja, minusta Hiltunen käytti erinomaisen puheenvuoron. Ihan sama lähtökohta on minullakin, eikä se koske vain teollistamisajatuksen näivettymistä. Minä pelkään tätä nykyistä yleistä mielialaa. Nyt me olemme saaneet nokkaamme sen verran vedenpinnan yläpuolelle, että meidän sanaamme uskotaan ja kuunnellaan. Me olemme puheenjohtajan kanssa käyneet joskus puhumassa jonkun Ekholmin kanssa, minä olen kiertänyt jokaisen vuosineuvoksen luona. Jokainen heistä on sitä mieltä, että teollistaminen on hyvä asia, mutta kun kokoonnutaan kaikin yhteen, merkkiäkään eteenpäin menemisestä ei näy. Jollei tässä suhteessa pikkuhiljaa synny muutosta, niin me emme saa ylläpidetyksi uskoa siellä, missä sitä ennen muuta pitäisi ylläpitää. Me olemme oikeassa, mutta pitäisi päästä sen verran tuloksiin, että se näkyisi. Tuloksiin pääseminen edellyttää, että myöskin nämä porvariraukat käsittävät, että vaara on suuri, jollei jotakin näkyvää tehdä. Ja sitten tämä avoin neuvottelu! Nyt minusta olisi aika rohkeasti puhua, meillähän on Österholm ja monet muut, jotka hapuilevat ja tarvitsevat uskon vahvistusta. Maalaisliiton piirissä on nyt uskomattoman suuri hajaannus. Puolueen pitäisi käyttää sitä hyväksi, ja nimenomaan puheenjohtajansa arvoval-

lalla päästä siihen, että jatkuva neuvottelukosketus vain tiivistyisi. Minusta tuntuu, että tällainen kosketus johtaa positiivisiin tuloksiin. Kaikkeen tähän liittyvät oikaistaan myös avoimet neuvottelut ammattijärjestöjen kanssa.

K u o p p a l a: Eilen minulle soitti Enso-Gutzeitin tehtaalta eräs työmies ja sanoi, että varsinkin sen jälkeen kun eduskuntaryhmämme antoi vastauksensa SKDL:n eduskuntaryhmän yhteistyötarjoukseen, kommunistien yhteistoimintakampanja on muodostunut aivan valtavaksi. Kommunistit ovat suunnitelleet suoranaisia hyökkäyksiä meitä vastaan. Tuntuu näin ollen siltä, että me olemme jossain mielessä palanneet siihen sodanjälkeiseen aikaan, jolloin jouduimme käyttämään tavattoman paljon aikaa ja vaivaa torjuaksemme meille tyrkytettyä yhteistoimintaa. Mainittu työmies esitti toivomuksen, että meidän pitäisi sekä sanomalehdistön kautta että muutenkin informoida kenttää. Erityisesti hän toivoi, että Leninin kuuluisat lausunnot ja ajatukset pitäisi nyt vetää jälleen julkisuuteen.

H ä t i n e n: Yhteistyökampanjalle antoi ensimmäisen pohjan eduskunnan "työläisten enemmistö". Joukkoihimme on tullut valitettavan paljon niitä, jotka sanovat, että eikö SKDL:n kanssa voitaisi kokeilla yhteistä hallitusta. Taistelu käydään myös tällä kertaa työmailla, niin kuin käytiin edelliselläkin kerralla. Siinä eivät riitä lentolehtiset. Toiminnan täytyy perustua tälläkin kertaa kenttäverkostoon. Monivuotisen lamaannuksen jälkeen me taistelemme taas työmailla. Vahingollinen "yhteistyön" ajatus on saatava nytkin torjutuksi.

V i i t a n e n: On tietenkin hyvin tärkeätä saattaa puolueväki tässä asiassa tilanteen tasalle. Mutta sillä ei ole paljoakaan merkitystä, jos työttömien lukumäärä hyppää

joka vuosi 20.000:lla ylöspäin ja jos joka kesä jää työtälle vaille 10.000 enemmän kuin tähän saakka. Ellei asiaa korjaamiseksi normaalia tietä, eduskunnan ja hallituksen puitteissa, saada mitään aikaan, niin on löydettävä joitakin muita keinoja. On otettava neuvottelukosketus niihin piireihin, jotka asiaan jotakin voivat vaikuttaa. Minun mielestäni olisi erittäin tärkeätä, että tätä kysymystä pohdittaisiin ja että meille sen jälkeen esitettäisiin aivan käytännöllinen ohjelma asian eteenpäin viemiseksi muunakin kuin pelkkänä propagandana.

H e l l e: Ehdottaisin, että alustus monistettaisiin niin pian kuin mahdollista ja jaettaisiin myös eduskuntaryhmän jäsenille. Kannattaisin sellaisen toimikunnan asettamista, josta Hiltunen teki ehdotuksen.

S i n k k a: On yleinen huuto kentällä, jopa meidän omien joukkojenkin keskuudessa, että teollisuudelle annetuilla valtion lainoilla ei ole autettu työllisyyttä, vaan että ne ovat koituneet vain lainoja saaneiden yritysten hyväksi. Eihän asia tietenkään näin yksinkertainen ole, mutta kun esim. jokin sahalaitos saa lainaa sitä varten, että se rakentaa koneen, jolla se kuorii tukit, niin tuloksena on työtilaisuuksien väheneminen paikkakunnalla. Niin, on tässä lainojen jaossa tapahtunut virheitä, siitä ei päästä mihinkään! Lainoja käytetään laajalti tarkoituksiin, joissa koneet suorittavat sen työn, minkä tähän asti ovat tehneet ihmiset, ja työttömyys lisääntyy.

H i l t u n e n: Viime syksynä Fagerholmin hallituksen aikana näitä lainoja myönnettäessä hankittiin selvitys siitä, miten monta uutta työpaikkaa entiset ovat merkinneet. Koko suunnitelma tarkoittaa, että työpaikkoja pitää olla määrätty määrä. Se on myös ehto sille, että si-

nulle annetaan erikoispoisto-oikeuksia. Niitä ei anneta muuta kuin sellaisissa tapauksissa, että määrätty prosenttimäärä uusia työpaikkoja tulee. Niin kauan kuin olimme hallituksessa, me nimenomaan pidimme tästä kiinni. Erikoispoisto-oikeutta ei annettu sellaisessa tapauksessa, jossa ei syntynyt uusia työpaikkoja, ja aina oli tämä ehto.

M a n n i n e n: Minä pitäisin erityisen arvokkaana juuri sitä alustajan korostamaa seikkaa, että meidän puolueemme täytyisi toimia lipunkantajana näissä - jopa maan itsenäisyyttä koskevissa - asioissa. Mutta meidän pitäisi, kaikin mokomin, pyrkiä hoitamaan politiikkaamme itsenäisesti. Tämä on erityisen tähdellistä myöskin silloin, kun joudumme neuvottelukosketukseen muiden ryhmien kanssa. Jolleivät porvarit näe, mitä kellot ovat lyöneet, niin se on sitten asia erikseen. Meidän on tehtävä sitä herätystyötä, jota alustaja kosketteli, mutta tehtävä sitä nimenomaan sosialidemokraatteina.

L e s k i n e n: Minusta tämä Mannisen huomautus oli aiheellinen. Meidän pitäisi olla aktiivisempia aloitteentekijöinä. Neuvottelujen tulisi tapahtua virallisten eduskuntaryhmien kesken, sillä tasolla, millä asioita eduskunnassa ja virallisten puolueiden välillä olisi aina hoidettava.

P u h e e n j o h t a j a: Keskustelun aikana on tehty kaksi käytännöllistä ehdotusta: ensinnäkin, että alustus jaetaan puolue toimikunnan ja eduskuntaryhmän jäsenille. Tämä kai voidaan hyväksyä.

Hyväksyttiin yksimielisesti.

P u h e e n j o h t a j a: Ehkä on hyvä päättää myöskin ehdotetusta toimikunnasta. Toimikunnan jäsenet olisi sitten myös valittava.

Yhdyttiin puheenjohtajan kantaan ja asetetun toimikunnan jäseniksi nimettiin yksimielisesti Tanner, Lindblom, Leskinen ja Pitsinki.

8 §. (42 §.)

Kysymyksen suhtautumisesta Sos.-dem. Naisliittoon alusti Meeri Kalavainen lausuen mm. seuraavaa:

Suhtautu-
minen Sos.-
dem. Nais-
liittoon

Meeri K a l a v a i n e n: Sos.-dem. Naisliiton ensimmäisessä "Järjestönaisen" numerossa sanotaan, että sos.-dem. puolue toimisto on ryhtynyt rumiin puuhiin, kun se on ruvennut hajoittamaan naisliikettä.

Sos.-dem. Naisliiton jäsenluetteloissa on kaikkiaan 15 piiriä. Saatujen tietojen mukaan, jotka me katsomme puolueelle edullisiksi, on 10 naispiiriä puolueen kannalla ja viisi opposition linjalla. Jos Kokkolan piirin naisjaostoa ei luettaisi Naisliiton kirjoihin, niin olisivat voimasuhteet 11-4. Kokkolan piiriä koskeva kysymys on kuitenkin vielä riidanalainen.

Kolme piirikokousta on todettu laittomiksi. Ensi sunnuntaina pidetään viimeinen piirikokous, Vaasan itäisen vaalipiirin piirikokous, joka sekin ilmeisesti tulee olemaan laitton. On nimittäin todettu, että Äänekosken yhdistys ei ole puolueyhdistys.

Turussa ja Mikkelissä piirikokouksen ja naispiirin (toisessa naisjaoston) puheenjohtajana on puolueesta erotettu henkilö. Hämeen pohjoisessa tapahtui se laittomuus, että kokouksessa annettiin eräälle työväenyhdistyksen alaiselle naisjaostolle edustus oikeus piirikokouksessa, vaikka tämä jaosto oli perustettu vasta tämän vuoden puolella. Työväenyhdistysten naisjaostojen säännöt sanovat, että edellinen vuosi on se perusta, jolla saa oikeuden toimia piirikokouksessa täysin valtuuksin. Naisliiton taholta

väitetään, että mainittu naisjaosto olisi hyväksytty liittoon heinäkuun 29. päivänä. Tämä liittotoimikunnan kokous näyttääkin olevan vedenjakaja monissa asioissa, jotka meidän pitäisi ratkaista, jos aiomme liiton edustajakokoukseen mennä. Puoluelinjan takana olevia liittotoimikunnan jäseniä ei ollut osallistunut tähän kokoukseen laisinkaan. Jokaiselle oli sattunut este. Lisäksi liiton toiminnanjohtaja väittää, että tämän liittotoimikunnan kokouksen pöytäkirja on Oslossa. Tosin liiton opintosihteeri jo toista viikkoa sitten tuli sanoneeksi edustaja Flinckille, että pöytäkirja olisikin kotimaassa.

Naisliiton johdon silmätikkuna on erityisesti Joensuun naispiirijaosto, joka pyritään saamaan laittomaksi sillä perusteella, että piirikokous ei antanut erälle paperijaostoille edustusoikeutta. Joensuuta koskeva kysymys on nyt liittotoimikunnassa pöydällä. Outokummun ja Pankakosken naisyhdistykset olivat lähettäneet Naisliiton liittotoimikunnalle kirjeen, joissa kummassakin toivottiin, että Naisliitto toteaisi Joensuun naisjaoston kokouksen laittomaksi ja antaisi mainituille yhdistyksille oikeuden perustaa itsenäisen naispiirijärjestön. Naisliiton johto pyrkii-kin useissa piireissä itsenäisten naispiirien perustamiseen voidakseen tällä tavoin paremmin hoitaa oppositiohenkeä naisliikkeen keskuudessa.

Erälle perusjärjestölle ei ole annettu edustusoikeutta sillä perusteella, että muutamissa perusjärjestöissä ei ole valittu sääntöjen mukaisia Tulevaisuus-lehden asiamiehiä.

Saimaan naispiirin kokouksessa evättiin edustusoikeus 12:lta perusjärjestöltä sillä perusteella, että ne eivät olleet suorittaneet naispiirille valistusveroa, vaikka nä-

mä perusjärjestöt eivät ole edes tienneet, että naispiiri on päättänyt kantaa sellaisen valistusveron. Onneksi tässä tapauksessa kävi niin, että puoluelinja peri voiton.

Mikkelissä toimii erinomaisen hyvin Urheiluväen Sos.-dem. Yhdistyksen naisjaosto. Mutta sitä Naisliitto ei ole hyväksynyt liiton jäseneksi. Sen sijaan on hyväksytty jäseniksi pari muuta jaostoa, joiden perustamisesta ei edes Mikkelin vaalipiirin ukkopiiritoimikuntakaan ole tietoinen.

Kaikenlaatuisilla kepulikonsteilla liiton johto siis yrittää säilyttää vallan käsissään, vaikka pidetyt piirikokoukset osoittavat, että valtaosa naispiireistä ja piirijaostoista on puolueen linjan takana.

Seuraavat tapahtumat naisliikkeemme kohdalla ovat: liiton edustajakokous marraskuun 14.-15. päivinä Helsingissä ja liittokokouksen rahoittamista varten määrätyn, perusjärjestöiltä kannettavan ylimääräisen edustajaveron periminen, 250 markkaa jäsentä kohti. Ylimääräinen edustajavero pitäisi suorittaa liitolle lokakuun 1. päivään mennessä. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että suuret perusjärjestöt rahoittavat liittokokouksen. Jos esim. Kymen lääni otetaan kokonaisuudessaan huomioon ja jos tällaisella ylimääräisellä edustajaverolla on saatava sisään kolme miljoonaa markkaa, niin mainitun läänin osuus tuosta kolmesta miljoonasta markasta tekee noin 600.000 markkaa. Tämä kysymys sinänsä on hyvin merkittävä. Monet naispiirien piirikokoukset ovatkin lausuneet hyvin ankaria moitteita siitä, että perittävä vero on näin suuri.

Meidän on omassa keskuudessamme nyt tehtävä selväksi, mihin toimenpiteisiin meidän lähiaikoina on naisliikkeen piirissä ryhdyttävä.

Kuluneiden kolmen vuoden aikana me liittotoimikunnan

jäsenet emme ole varsinaisesti käyneet poliittista kisanhännänvetoa varsinaisista poliittisista kysymyksistä, vaan keskeisimmäksi on keskusteluissa muodostunut naisliikkeen eroaminen TTK-yhtymästä. Nyt meidän pitäisi harmitella, mikä on se tapa, jolla me yritämme mahdollisesti päästä Naisliitosta eroon jo ennen liittokokousta. Meidän ei kannata lähteä sellaiseen edustajakokoukseen, jonka me jo ennakoon tiedämme muodostuvan laittomaksi, ja suorittaa siis myöskään raskasta edustajakokousveroa.

Onko tämän mahdollisen eroamisen tapahduttava liittotoimikunnassa olevien meikäläisten edustajien esittämän kirjelmän muodossa? Vai onko liittoneuvosto kutsuttava koolle ja sen päätöksellä erottava liitosta? Vai onko mahdollista, että puolue lähettäisi naisliikkeelle kirjelmän, josta me joutuisimme suorittamaan liittotoimikunnassa äänestyksen ja jonka perusteella me kolme tai neljä puolueen kannalla olevaa liittotoimikunnan jäsentä voisimme vetäytyä liiton johdosta pois? Ja olisiko tämä tehtävä niin kauaksi aikaa, kunnes naisliike muuttaisi poliittisen suuntauksensa ja palaisi puolueen yhteyteen, kuten sen säännöt edellyttävät ja kuten erityisesti perusjärjestöjen säännöt sen erinomaisen hyvin tuovat esille.

Puhemies: Tämä on ikävä juttu ja hyvin roskainen juttu; jos siihen käydään, se on tehtävä sitten lujin käsin. Tai sitten on asian annettava mennä! Tuntuisi hyvin oudolta, jos mentäisiin suosiolla yhteiseen liittokokoukseen, josta jo etukäteen tiedetään, että se on masinoitu mahdottomaksi ja että siellä tullaan asiat hoitamaan kaikenlaisilla paperiseuroilla, paperijäsenillä jne. ihan niin kuin halutaan ja että tästä hyvästä sitten vielä suoritettaisiin vastustajan sotakulut.

Jollei asiasta saa mitään varmuutta etukäteen, niin jokin muu tie silloin kai on valittava. Eikö silloin olisi järkevintä sanoa, että tuosta vanhasta kapineesta ei tule enää kalua ja että me perustamme uuden! Ilmeisesti naiset saavat uuteen liittoon jäsenten enemmistön, vanhalle jää nimi, ja asia on sillä selvä. Siinä tapahtuu vain nyt kolmannen kerran Naisliiton perustaminen.

Neväläinen: Olisi hulluutta roikkua siellä mukana ja maksaa vielä tämä leikki, ja hulluutta mennä kokoukseen, joka etukäteen tiedetään laittomaksi. Eilen minä sain tietää siitä paljon puhutusta, Oslon ja Helsingin välillä seilaavasta pöytäkirjasta, että se on nyt täällä kotimaassa. Anu Karvinen on ilmoittanut, että he eivät anna sitä vastustajilleen luettavaksi. Pöytäkirja on avonaisena yhä ja siihen lisätään uusia perustettuja jaostoja, jotka merkitään perustetuiksi viime heinäkuulla, niin kuin tapahtui Tampereella, vaikka jaosto oli perustettu helmikuulla. Nyt ne tietysti tämän puolen varmistavat. Yksi tie olisi se, että naiset ottaisivat asiassa itse aloitteen. Meidän hallussamme olevat piiritoimikunnat voisivat osoittaa puolueelle, puoluetolimikunnalle tai puolueenuevostolle, kirjeen, jossa ne ehdottaisivat jotakin, kysyisivät esim., että "otatteko te meidät vastaan, jos me tulemme pois tästä pesästä", jolloin puolue-elimet voisivat tehdä päätöksensä. Tässä yhteydessä voisi puoluetolimikunnalle mainita, että me olemme kutsuneet jokaisesta piiristä johtavia naisia tänne Helsinkiin miettimään tätä asiaa, joten sekin kokous varmasti tuo tullessaan jonkinlaista selvyttä tähän kysymykseen.

Puhemies: Jokin riittävän pätevä ja huomiota herättävä syy pitäisi kuitenkin löytää, kun

hyppää pelistä ulos. Pelkkä väite, että on harjoitettu laittomuutta, ei kovin moneen päähän mahdu. Sitä on harjoitettu niin jumalattomasti tässä maassa muutenkin, ja näissä poliittisissa järjestöissä eritoten. Mutta mikäs sellainen syy sitten olisi, se teidän olisi nyt löydettävä!

P i t s i n k i: Kyllä meidän naiseimme saavat 10 piirissä aikaan yksimielisen linjan. Tehdään siis yhdenmukainen päätös näissä piireissä ja esitetään niissä tietty järjestykseen palaamisvaatimukset Naisliiton johdolle, ja jollei se näihin taivu, siinä on syy. He eivät saa taakseen kuin neljä piiriä. Toisia on kymmenen.

H i l t u n e n: Liittokokousveroa ei makseta ennen kuin asia selviää, sillä vasta lokakuun 1. päivään mennessä vero on maksettava.

Tyyne P a a s i v u o r i: Minusta tuntuu Pitsingin ehdotus aika järkevältä. Jos asiaa katselee psykologisesti, niin on paljon onnellisempi tilanne, jos reaktio tulee kentältä käsin, kuin jos se tulee ylhäältä.

Lempi L e h t o: Tämä 250 markkaa, joka nyt on määrätty yleismääräiseksi veroksi liittokokousta varten, on siitä erikoinen, että se on määrätty ilman mitään perusteita. Sanottiin vain, että kun Naisliitto maksaa rautatiekulut ja edustajakokoukset, eikä liitolla ole rahaa etukäteen, niin sen takia jäsenistön on maksettava kokousvero. Meillä ei ole koskaan aikaisemmin ollut tällaista etukäteen maksettua veroa. Kaikissa niissä piireissä, joissa asia on ollut esillä, veroa on kovasti paheksuttu. Eroamispäätökset olisi tehtävä ja niistä ilmoitettava etukäteen, jotta Naisliitto ei voisi periä keltään järjestöltä veroa pakolla. Sillä kyllä se varmasti näinkin tekee,

jos enemmistö jättää liiton.

Perustammeko sitten uuden elimen vai odotetaanko liittokokouksen pitämistä ja sen ohi menoa, se on asia erikseen, asia, jota voidaan harkita tuonnempana, mutta jonkinlainen yhtenäinen periaatepäätös meidän nyt olisi saatava syntymään.

P u h e e n j o h t a j a: Tässä onkin sanottu se, mitä tarvitaan. Naiset panevat asian liikkeelle.

Merkittiin.

9 §. (43 §.)

Työjärjestyksen 9. kohdassa mainitun puolueen suhtautumista TYK:hon koskevan alustuksen esitti taloudenhoitaja Paananen. Suhtautuminen TYK:hon

P a a n a n e n: Toisin kuin väitetään, puolue ei ole painostanut Työväenyhteisöjen Keskusta, TYK:ta, mutta puolue on kyllä vetänyt edustuksensa konsernista pois, eikä kai ole syytä sinne enää palatakaan. Vaikeutena ovat vielä muutamit toimintahaarat, joita emme ole saaneet korvatuiksi uusilla.

Kuten kaikki tietävät, taannoin perustettu Elokuva-palvelu r.y. on lähtenyt liikkeelle ja palvelee työväenjärjestöjä elokuvien vuokrausasioissa. Sen toiminta menestyy ja laajenee. Siihen kuuluu jäsenenä jo 51 elokuvateatteriyritystä. Hakulisen firmalla niitä on enää kai vain kymmenkunta.

Uuteen arpajaistoimistoonkin on jo kiinnitetty mies, johtaja Väinö Hurnonen. Kaikki läsnäolijat kai tuntevat hänet. Hän on ollut viimeksi Fennia-ravintolan johtajana Lomaliiton palveluksessa.

Suurimpana vaikeutena ovat nyt työväentalojen rakennus- ja korjausasiat. Työväenyhdistysten Keskusliitto on

nyt loppu, joten olemme kehoittaneet järjestöjä kääntymään suoraan paikallisten osuusliikkeiden puoleen, jotta ne saisivat ostamistaan tarvikkeista osuusliikkeiltä saman alennuksen kuin ovat tähän asti saaneet TYK:n firmoilta.

Tässä olisi vielä määriteltävä, osallistummeko lainkaan Työväentalojen takausosakeyhtiön yhtiökokoukseen, joka pidetään 29.4.59. Puolueella on yhtiössä 1 miljoonan markan pääomapanos ja SAK:lla todennäköisesti saman verran. Loput neljä miljoonaa on kai jaettu TYK:n omien liikehaarojen ja pienempien osakkeenomistajien kesken. Olemalla pois yhtiökokouksesta me säästymme vastuulta ja samalla osoitamme, ettei olla tekemisissä koko yrityksen kanssa.

P u h e e n j o h t a j a: Sikäli kuin minä olen käsitellyt, me olemme vetäytyneet pois kaikista TYK:n yhteisöistä. Emme ole käyneet niiden kokouksissa enää pitkiin aikoihin. Me olemme vetäytyneet pois kaikesta emmekä tietysti mene myöskään uusiin kokouksiin. Puolueen painostuksesta moittiville ilmoitetaan vain, että me emme ole vastustaneet heidän toimintaansa.

H i l t u n e n: Meillähän ei ole enää viime vuorokauden ollut Hakulisen putiikin kanssa mitään tekemistä. Puoluetoimiston olisi ilmoitettava järjestöille, että kun työväentalot saavat lainoja, ne eivät tule Hakulisen putiikin kautta vaan meiltä.

L e s k i n e n: Yhdyn taloudenhoitajaan. Oikeastaan toivoisi, että puoluetoimikunta jollakin tavalla ilmaisisen, ettei se ole enää mukana Hakulisen yrityksissä ja yhteisöissä.

P u h e e n j o h t a j a: Siitä on kyllä jatkuvasti ilmoitettu!

L e s k i n e n: Kyllä, kyllä!

Keskustelu merkittiin päättyneeksi ja työjärjestyksen kohta loppuun käsitellyksi.

10 §. (44 §.)

P u h e e n j o h t a j a: Sitten puhuu Väyrynen Sääntökysymys säännöistä.

V ä y r y n e n: Oikeastaan jo viime ylimääräisen puoluekokouksen valmistelujen yhteydessä havaittiin, kuinka kovasti ajasta jälkeen jääneet meidän puolueemme säännöt ovat. Nytemmin ovat myöskin eräät puolueen alajärjestöt ryhtyneet vaatimaan, että puolueen sääntöjä olisi tarvittavassa määrin uudistettava. Tuntuu siltä, että uudistus olisi syytä pyrkiä suorittamaan kokonaisuudistuksena. Nykyiset säännöt ovat vanhat, moneen otteeseen paikkaillut ja vaikeaselkoiset, jota paitsi niissä on tavattoman paljon aukkoja. Viime aikoina on mm. todettu, että sääntöjen mukaan on mahdollista perustaa ja rekisteröidä puolueosastoja puolueen johdon sitä tietämättä. Yhdistysrekisteritoimiston kanssa on pitänyt aivan erikseen sopia siitä, että rekisteröitäviksi tuleviin puolueosastoihin saataisiin tutustua puoluetoimistossakin, ennen kuin ne merkitään rekisteriin.

Saadakseni jonkinlaista lähtökohtaa tälle asialle olen laatinut pienen muistion Ruotsin veljespuolueen säännöistä, jotka ovat verrattain tuoreet, vuodelta 1956. Näissä säännöt on laadittu hyvin keskitetysti, mikä havaitaan siitakin, että puolueen säännöissä on kaikkiaan vain 13 pykälää, sen sijaan että meidän säännöissämme pykälää on 76. Ruotsin työväenpuolueen säännöissä on monia periaatteita, jotka soveltuvat meilläkin käytäntöön otettaviksi.

Mm. meidän pitäisi pyrkiä siihen, että puoluekokouskausi mukautettaisiin eduskunnan vaalikauteen. Valtiollisen toiminnan näkökulma pitäisi vetää tässäkin selkeästi esille.

Mitä sääntöuudistukseen muuten tulee, niin me elämme nykyään sellaista vaihetta, että kovin radikaalisia rakennemuutoksia ei juuri voida ajatella - sen vuoksi nimittäin, että jos omaksuisimme jonkin kokonaan uuden systeemin, niin paraikaa omaksi puolueeseen ryhmittäytyvä skogilaisaines ehkä kaappaisi meiltä vanhat säännöt ja vanhan systeemin.

Eräs seikka, johon on jouduttu viime aikoina kiinnittämään huomiota, on se, että yksityisten perusjärjestöjen jäsenten erottamista koskevat määräykset ovat käytännössä kovin mutkikkaat. Niin kuin jaetusta muistiosta havaitaan (muistio liitteenä n:o 42/Ptk.4/59), Ruotsin veljespuolueen sääntöjen mukaan puolueen perusjärjestön jäsen voidaan välittömästi erottaa puoluehallituksen määräenemmistöpäätöksellä, ja tällainen määräenemmistöpäätös käy heti voimaan, jos kohta siitä voidaan vedota puoluekokoukseen. Olisi syytä harkita, voitaisiinko tämä järjestely toteuttaa myös meillä. Silloin kuitenkin puolue täytyisi ilmeisesti määritellä yhdistykseksi, johon kuuluvat jäseninä paitsi sen rekisteröidyt alajärjestöt, myös ne puolueosastojen henkilöjäsenet, joita ei ole puolueesta erotettu.

Samalla tietysti olisi varottava sääntöjä muokkamasta sellaisiksi, että niiden pykälät koituisivat myöhemmin haitaksi lailliselle puoluelinjalle itselleen. Meikäläisissä oloissa tuntuisi parhaalta sellainen järjestö rakenne, että puolueorganisaatio olisi kokonaisuudessaan vain kolmiportainen, ts. että puolueen alajärjestöinä olisivat piirijärjestöt, yksi kutakin vaalipiiriä kohti, ja piirijärjestöjen alajärjestöt, puolueosastot. Tähän

porrastukseen on kuitenkin vaikea päästä, koska kunnallisjärjestöjäkään ei ole helppo teurastaa. Kunnallisjärjestöt ovat yleensä olleet aika mahoja, monissa kaupungeissa suorastaan haitallisia. Nehän ovat monissa kaupungeissa, kuten esim. Tampereella, todellisuudessa tulleet vahvemmiksi kuin piirijärjestö.

Alustavasti olen ajatellut, että tarkoituksenmukaisella aluetoimikuntasysteemillä ehkä voitaisiin korvata vanhentunein osa puoluekoneistosta. On otettava huomioon, että me olemme jo monet vuodet joutuneet toiminnoissamme käyttämään epävirallisia puolueen apuorganisaatioita, ja sellaiset ovatkin usein hyödyllisiä, koska kenttää ei oikeastaan muulla tavoin saada liikkeeseen.

Kymen piirijärjestön läskettäin pidetylle piirikokoukselle oli Karhulan kunnallisjärjestö tehnyt aloitteen, että puolueen säännöissä olevat erottamista koskevat määräykset olisi uudistettava, ja itse piirikokouksessa sitten keskustelun tuloksena päädyttiin mahdollisimman laaja-alaiseen ehdotukseen. Piirikokous nimittäin päätti tehdä puoluetoimikunnalle esityksen, että puoluetoimikunta valmistaisi tulevaa puoluekokousta silmällä pitäen ehdotuksen puolueen ja sen alajärjestöjen sääntöjen kokonaisuudistuksesta ja että se ehdotusta laatiessaan kiinnittäisi erityistä huomiota niihin kohtiin säännöissä, jotka koskevat: 1) puoluejärjestöjen jäsenien jäsenoikeuksia, 2) jäsenten velvollisuuksia puolue- ja ns. sekajärjestöissä sekä 3) jäsenten erottamista puoluejärjestöjen jäsenyydestä.

Ehkä meidän pitäisi päästä sellaiseen järjestelmään, että puoluetoimistoon saataisiin ajanmittaan keskusrekisteri, keskuskortisto, kaikista puolueen perusjärjestöjen henkilöjäsenistä. Meidän pitäisi pyrkiä nimittäin tulevis-

sa järjestövaaleissa ja puolueäänestyksissä siihen, että kaikki vaaliväärennykset ja operoimiset paperijäsenillä saataisiin loppumaan. Ei ole sosialidemokratian arvosta mukaista jatkaa siellä täällä rehoittanutta arvostelun kestänytöntä käytäntöä. (Tässä en halua ollenkaan puuttua siihen, mitä on ollut joissakin tilanteissa pakko tehdä, se on asia erikseen, mutta ne taistelutavat, jotka opittiin taistelussa kommunisteja vastaan, eivät sovi menettelmiksi silloin, kun me hoidamme omia sisäisiä asioitamme omissa piireissämme.) Tällaisen keskusrekisterin avulla voitaisiin luoda käytännöllisesti katsoen tehokas kontrolli ja varmasti luotettava äänestysmenetelmä.

Tässä vaiheessa olisi keskeisin huomio kiinnitettävä siihen, että ensin onnistuttaisiin rakentamaan kunnolliset säännöt itse puolueelle. Jos tässä pyrkimyksessä onnistutaan, niin on vain parin - kolmen viikon asia, kun kunnolliset piirijärjestöjen ja paikallisosastojen säännöt ovat paperilla. Huomiota olisi tuonnempana kiinnitettävä myös siihen, että perusjärjestöjen nimitykset saataisiin yhdenmukaistetuiksi, ts. että yleensä vain tietyn-tyyppisiä nimityksiä käytettäisiin.

Puoluetöimistössä on ajateltu, että sääntöuudistusta valmistelemaan pitäisi asettaa pieni toimikunta, jonka puheenjohto uskottaisiin Tauno Suontaustalle. Lisäksi on ajateltu, että toimikunta olisi oikeutettava pitämään etukäteen yhteyttä yhdistysrekisteritoimiston asianomaisiin virkamiehiin, koska säännöissä on pakko ottaa huomioon paljon sellaisia näkökohtia ja toivomuksia, joita yhdistysrekisteritoimisto esittää. - Muiksi jäseniksi toimikuntaan on ajateltu Valde Nevalaista, Vihtori Lahtea, Ragnar Lönnqvistiä, Veikko Kaljusta, Ulla Tiilikaista

ja Aatto Väyrystä. On haluttu pyrkiä siihen, että puoluetöimiston piirissä voitaisiin työtä jatkuvasti ja suuria kokouksia pitämättä suorittaa, vieläpä niin, että me järjestöportaan miehet suorittaisimme alustavan työn ja että aina vähittäin mentäisiin esittämään tulokset Suontaustalle, joka katselisi niitä sitten ikäänkuin yleisemmästä näkökulmasta.

Käytännöllisenä ehdotuksena tässä yhteydessä tyytyisin vain esittämään, että sääntötoimikunta asetettaisiin ja että puoluetöimikunta sitten myöhemmin, viimeistään syystöimintakauden alkaessa, palaisi asiaan. Silloin toimikunnalla olisi ehkä jo esitettävänä ainakin pääpiirustukset siitä, mihin suuntaan asiassa aiotaan edetä.

P u h e e n j o h t a j a: Pääkysymys nyt on, kaipaavatko meidän sääntömme uudistuksia vai eivätkö kaipa. Jos puolueessa vallitsee sopu ja rauha, niin on jokseenkin samantekevää, minkälaiset säännöt sillä on. Mutta niin pian kuin tulee riitaa ja erimielisyyttä, tarvittaisiin aika tarkat säännöt. Ehkä ollaan selvillä siitä, että säännöt kaipaavat uudistuksen?

Todettiin keskustelutta.

L e s k i n e n: Minä hyväksyisin kaiken esitetyn ja alleviivaisin erityisesti keskuskortiston, keskusvaalikortiston, merkitystä. Se antaisi mahdollisuuden tarkistaa, ketkä ovat puolueen jäseniä, ja auttaisi myös vaalien kontrolloimisessa.

Toimikunnan kokoonpano hyväksyttiin keskustelutta alustajan esittämässä muodossa.

yhteistoiminnassa SAK:n edustajien kanssa valvomaan, että SAK:n toimiston antamaa varoitusta ei unohdeta. (Liite n:o 49/Ptk.4/59.)

20 §. (54 §.)

Inter-
nationaa-
lin
kokous

Heinäkuun 13. päivänä 1959 Hampurissa kokoontuvaan Sosialistisen Internationaalin edustajakokoukseen päätettiin puolueen edustajina lähettää Kaarlo Pitsinki, Väinö Leskinen, Pauli Burman ja Sylvi Siltanen, viimeksi mainittu samalla edustamaan puoluetta Sosialististen Naisten Internationaalin vastaavassa kokouksessa.

21 §. (55 §.)

Norjan
Työväen-
puolueen
kokous

Toukokuun 7. päivänä 1959 alkavaan, Oslossa pidettävään Norjan Työväenpuolueen puoluekokoukseen päätettiin puolueen edustajina lähettää Valde Nevalainen, Aatto Väyrynen ja Olavi Hurri, joista viimeksi mainittu tulisi samalla edustamaan Nuoria Kotkia Norjan vastaavan varhaisnuorisjärjestön 25-vuotisjuhlissa.

22 §. (56 §.)

Maaseutu-
valtuus-
kunnan
kokous

Pajulahden Urheiluopistolla pidettäväksi määrättyyn, toukokuun 24. päivänä 1959 alkavaan Sos.-dem. Maaseutuvaltuuskunnan kokoukseen päätettiin puoluettoimikunnan edustajaksi nimetä puoluesihteeriksi Pitsinki.

23 §. (57 §.)

Sos.-dem.
Nuorisoliiton
kokous

Sos.-dem. Nuorisoliiton liittokokoukseen Lahteen nimettiin puoluettoimikunnan edustajaksi puoluettoimikunnan jäsen Rafael Paasio sekä hänen estymisensä varalta puoluettoimikunnan jäsen Veikko Helle.

Merkittiin, että kutsun mukaan mainittu liittokokous oli alkava toukokuun 15. päivänä 1959 kello 15.

24 §. (58 §.)

Puoluettoimikunnan edustaminen toukokuun 7. päivänä 1959 Jyväskylässä pidettävässä Sos.-dem. Sanomalehtimiesliiton vuosikokouksessa päätettiin uskoa Sulo Mannisen tehtäväksi.

Sos.-dem.
Sanoma-
lehtimies-
liiton
kokous

25 §. (59 §.)

Esiteltiin kokoukselle pöytäkirjan liitteenä oleva Paperiliiton Sos.-dem. Keskusjaoston kirje ja käytiin lyhyt keskustelu siinä mainitun asian selvittämismahdollisuuksista. (Liite n:o 50/Ptk.4/59.)

Paperi-
liiton
Sos.-dem.
Keskus-
jaoston
kirje

Taloudenhoitaja Paanasen ilmoitettua, että kirjeessä tarkoitetut varat ovat toistaiseksi Helsingin Työväen Säästöpankissa, josta talletustodistuksen haltija Veikko Kaljunen ei voi niitä ilman puoluettoimikunnan edustajan suostumusta nostaa, ja kysymyksen varojen parhaasta mahdollisesta käyttötarkoituksesta osoittauduttua vielä tässä vaiheessa vaikeasti ratkaistavaksi, asian enempi käsittely päätettiin siirtää myöhempään vaiheeseen.

26 §. (60 §.)

Puolueen nimenkirjoittajat valtuutettiin ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin edellisen puoluettoimikunnan jäsenelle Matti Lepistölle velkakirjaa vastaan annetun 200.000 markan pääomamääräisen lainan uloshakemiseksi.

Matti
Lepistön
velka
puolueelle

27 §. (61 §.)

Kuultiin taloudenhoitaja Paanasen selostus Nuorten Kotkain Keskusliiton puolueelle osoittamasta avustusanomuksesta.

Nuorten
Kotkain
avustus-
anomus

Lyhyen keskustelun jälkeen puoluettoimikunta päätti puheenjohtajan esityksestä myöntää anottuun tarkoitukseen 100.000 markkaa.

28 §. (62 §.)

Enon Ty:n
anomus

Enon Työväenyhdistyksen anomus, että puolue takaisi yhdistyksen Postisäästöpankilta saaman 3.000.000 markan suuruisen lainan, päätettiin asian lähempää tutkimista varten jättää pöydälle.

29 §. (63 §.)

Puolueen
juhla-
elokuva

Puoluetoimistolle annettiin valtuudet ryhtyä toimenpiteisiin puolueen 60-vuotisjuhlaelokuvaa koskevan suunnitelman edelleen kehittämiseksi ja sen lopullisten ratkaisumahdollisuuksien tutkimiseksi.

30 §. (64 §.)

Maisjär-
jestäjien
palkat

Toimitsijain Hilja Tiaisen ja Taimi Rinne-Virolaisen palkka päätettiin anomuksesta nostaa 40.000 markasta 45.000 markkaan kuukaudessa. Korotettu palkka päätettiin maksaa alkavan toukokuun alusta lukien.

31 §. (65 §.)

Puhelin-
keskus

Kysymys puhelinkeskuksen hankkimisesta puoluetoimistoon päätettiin jättää edelleen pöydälle.

32 §. (66 §.)

Ilmoitusasioina kokouksen tietoon saatetuiksi merkittiin:

Oulun Sos.-
dem. Ty:n
kirje

a) pöytäkirjan liitteenä oleva puoluetoimikunnalle ja puolueen eduskuntaryhmälle osoitettu Oulun Sos.-dem. Työväenyhdistyksen kirje (liite n:o 51/Ptk.4/59);

Siirtoväen
neuvottelu-
päivät

b) tulevana helluntaina Turussa pidettävien puolueen siirtoväenjaostojen neuvottelupäivien ohjelma;

TUL:n
kirje

c) pöytäkirjan liitteenä olevasta kirjeestä lähemmin selviävä ilmoitus, jonka mukaan Työväen Urheiluliitto oli sanonut irti sen ja Työväen Sanomalehtien Tietotoimiston välillä mahdollisesti olevan sopimuksen kuluvan vuo-

den tammikuun 27. päivästä lukien (liite n:o 52/Ptk.4/59);

d) pöytäkirjan liitteinä olevat kiitoskirjeet (liite n:o 53/Ptk.4/59).

Kiitos-
kirjeitä

33 §. (67 §.)

Puolueneuvoston kokous päätettiin kutsua koolle lauantaiksi toukokuun 23. päiväksi 1959. Tässä kokouksessa päätettiin sääntömääräisten asiain lisäksi ottaa muun ohessa käsiteltäväksi Vaasan läänin pohjoisen Sosialidemokraattisen Piirin erottamista puolueen jäsenyydestä koskeva asia.

Puolue-
neuvoston
kokous
ja
Vaasan
pohj.piirin
erottamis-
asia

Merkittiin, että mainitulta järjestöltä oli jo pyydetty puolueen sääntöjen 72 §:n edellyttämää selitystä.

Kokouksen päättäminen

Työjärjestykseen merkittyjen ja kokouksessa muuten esille otettujen asioiden tultua loppuun käsitellyksi puheenjohtaja Tanner ilmoitti osanottajille varatuista sanomismahdollisuuksista ja päätti kokouksen seuraavin sanoin:

Olemme nyt käyneet lävitse rankan listan ja käyttäneet siihen koko pitkän päivän. Tämä kokous on kai ihan ennätyskokouksia koko puoluetoimikunnan historian aikana, eikä tämä nykyinen puoluetoimikuntamme ainakaan ole tällaisiin suori-
tuksiin vielä pystynyt. Ehkäpä olemme jotakin hyötyäkin aikaansaaneet. Kiitos kokouksesta.

V a k u u d e k s i:

Väinö Tanner

Kaarlo Pitsinki

Aatto Väyrinen
Aatto Väyrinen

Pöytäkirja tarkistettu ja hyväksytty.

Meeri Kalavainen
Meeri Kalavainen

Veikko Helle
Veikko Helle